КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

ЕРА, 20 ИЮНЬ № 74 (4854). Мах 2 кап.

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIайн обкома, Нохч-ГIалгIайн АССР Лакхахьарча Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕКИЗ

ПЯТИЛЕТКА—ХАНАЛ ХЬАЛХА!

В. И. Ленин вагь 100 шу дизара накъадолхаш

АЙДЕ ЮХХЬАНЦАРЧА ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦЕЙ ДЕНАЛ

Коммунистически парте лард я юххьанцара партийни организацеш. Цига кхетам эц коммунисташа, идейно-политически кIоагIлу, политически денал айду. Вай республике цхьабкха промышленни предприяти, совхоз, колхоз, учреждени эц партийни организаци йоацаш. Укх тIехьарча шерашка уж тоьал дегIальхкай, кIоагIъеннай.

Вай республика дукхагIа болча юххьанцарча партийни организацеша сийленца кхоачаьду шоаьнга хьалхашка латта бехктокхаме дехарш. Дика бу болх, масала, «Красный молот» завода партийни организаце. Къахьегаме а дерригача общественни вахаре а хьалха латт цу заводе парторганизаце членаш. Завода гIулакхахьа хьалхара шоай бехктокхам коммунисташа лакхбар бахьан долаш республике хьалхарчарца планированеи экономически стимулированеи кердача система тIа яьлар «Красный молот» завод, хIанз толамца кхоачашъю цо пятилетка. Беллоашта юкъе цу парторганизаце сий лакха хилара бахьан малагIа да? Из да коммунисташа шоай деш тIулакхаца кIоагIдеш хилар, парте бокцараьнта цар даим хьокхам толаш хилар. Заводе дукхагIа бола коммунисташ бехктокхамерчен халагIчен балха участкашка къахьегаш ба, хьалха латта опыт балха юкъейоалаяра инициатораш ба, участкашка, цехашка боккха организаторски кхетамей болх чакхбоах цар.

Коммунистий активность лакхъяреи царна кхетам баларей лоархIаме средство я партийни собрани—юххьанцарча парторганизаце лакхагIа йола орган. Укхаза коммуниста хьаккхаьнта дуиц еррагача парте политикахи цун практически гIулакхи. Цудухьа КПСС Уставо хIамахача тейпара уж цхьа-ханнахьа чакхъяьхар, цига партийни вахара дерттера дешаш дуцар — коммунистий активностя инициативен дегIайоалаяра, юххьанцарча парторганизацей денал айдара эшача кертерча хьалех цаI да.

Хьанарга вай Грознера локомотивни депо парторганизаце. Цун парткомо кIоагIа теркам тIабохийт еррагача депои цехоаи партийни собранеш хаинахьа чакхъахара. Собране дуьпа уттаду предприяти дегIайоалаяра, къахьегамхоашта кхетам балара, партийни вахара дешаш. Къаьстта белгаллекха доагIа цига партийни собранешка тIайна решенеш кхоачаш миштa ю хьожаш а цу хьакъехьа артIанарча собране хоам беш а хилар.

Цхьабакъда, массанахьа мишта латтац гIулакх. Цхьайолча партийни организацеша кхетампа вIаштIехьбаьккхабац шоай болх. Эзала лоа болх МалгIабикерча № 1 йолча тIишлошъеча управлене партийни организаце. Укхаза нагтахьа мара хилац партийни собрани, дуьпа уттаду дешаш кIоаргга кийчдац, коммунисташа собранешка партийни бюро балхах лаьна еш йола замечанеш теркалъяц. Собранешка дуьца уттаду дешаш цхьан тайпара хул: управлене къахьегама гIулакхех лаьца. Наха юкъера организаторски политически балха дешаш юстаре дус. Мишта мара теркам тIабахийтац партийни бюрос кадраш хьахаржара, уж нийса балха участкашка IIа-хьа уттаяра, кхьиолча дешаша. Из бахьан долаш управлене коллектив лоархIаяц производственни заданех.

Юххьанцарча партийни организацей керттера звенош я партийни группаш. Къахьегамхоашта юкъе беш болча организаторски идеологически балха юкъе хьинаре лакъа лоац цар. Партийни группана чуьоагIача хIара коммуниста болх массанена гуш ба.

Цудухьа партикомаша партийни бюроша даим а терко е эза паргруппай, цар беча балха. Хьалхашка латта дехараш кхоачаьдара цар коллективаш сардагIйоахаргйола производства керттерча денай дукхагIа терко ергйола гIулакхаш вIаштIехьдаха деза. Дукха я вай республике шоай дехар нийса кхетадеш а партийни болх нийса вIаштIехьбаьккхаш дIахьош а йола партийни группаш.

Дика бу болх Назрановски района «Октябра 40 шу» яхача совхоза шоллагIча отделене Х. Дударов керте латтача партийни группа. Цун хIора член хьокхаме къахьегаш ва. Пачхальакхен заданеш кхоачашъеча хьалхара моттиг царга хул. Мишта нийна хьалхашка латтача дехарех дика лоархIаеш хьайбагIа Урус-Мартана района «Гехинский» совхоза М. Беппев керте латта ремонтно-механически цеха партийни группа а. Дика лел цу партийни группе производственни заданеш кхоачашъяра коллектив сардагIъяккхара, наха кхетам балара гIулакх.

Лакхбеннаб КПСС юрташкарча райкомий лоархIам. Юххьанцарча парторганизацешка гIолла юртбоахама производство дегIайоалаяра, къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхара къовсам лоаттабу цар. Цу хьакъехьа дика балха опыт Iовльй КПСС Наурски райкома. Укхаза каст-каста дуьпа уттаду боахам айбара перспективни дешаш, хьалха тIайна решенеш кхоачаш миштa ю хьеж, коммунистaша уставо хIамохараш кхоачаш мишта ду теркалду. Боккха теркам тIабохийт наха юкъерча агитационно-массови балха. Мишта дика вIаштIехьбаьккхаб шоай болх Сунженски, Урус-Мартана, Надтеречни райкомаша.

Цхьабакъда, мишта даш Назрановски, Ачхой-Мартана райкомашкара гIулакхаш. Цар бизза тайпа эцап юртбоахам айбара теронех, эсала лелабу наха юкъера организаторски, идейно-политически болх.

КПСС горкомаша, райкомаша къаьстта теркам тIабахийта беза цехови, отделеней, фермай, бригадай партийни организацейн партийни группайн болх тоабара. ХIара цехови партийни организаце денал лакхе деза, цар кулгалхой партийни балхах кхета беза.

Горкомашен райкомашен вIалкха а йицъяланйта йиш яц коммунизм хьалъеча доаха толамаш юххьанцарча партийни организацей организаторски политически болх тоабарах, производственни дехараш кхоачашдара коллектив сардагIъяккха харах, наха кхетам бала харах тийша дагайна йола КПСС XXIII съезда укаланеш. Партийни комитеташа берригa болх первични партийни организацешка гIолла бе беза, партийни а наха юкъе бу политически а болх тоабара царна новкъостал а деш.

Юххьанцарча партийни организацей организаторски политически болх тоабеш кIоагIа теркам тIабахийта беза партийни вахаре, ленински принципаш юкъейоаккхара. Шерра критикех самокритикей яржаргйола гIулакх вIаштIехьдаккха деза, моллагIа а харцахьйаьвна коммунист нийсача накъа тIа валикха йиш хургйолаш.

Вай республикера къахьегамхоша шерра яхь йоаржальй В. И. Ленин вагь 100 шу дузача денна сийленца накъабахара. Цу къовсаме хьалха латта беза коммунисташ.

Ер нIслагIа шу да Перерва Ольгас Гудермесский района «Дружба» яхача совхоза цхьоалагIча отделене Iаьсий кхеду. Бехктокхаме а болх ба цо бер. Дукха къахьега деза йит ца даьнна Iаьсий кIал ца дусийташ хьалкхеде. Дийнахьа буси дукхагIа йола ха шой къонача хьайбашта юкъе йоаккх совхоза хьалха латтача Iаьсий лелалерхочо. Хан-ханнахьа доакъар ду, мурд, хий моладу. Цудухьа чо шаьра [illegible] уахацIенех да цун Iаьсий. Укх шера малха Iаса дIакъаьстадаи Перервас О. группицара. ХIара дийнахьа буси планах 500 грамм тIаккхетайта езача 800—830 грамм дулх тIоккхет Iаьнаьга.

СУРТА ТIА: групперча дооккхагIдолча [illegible] чакхъяккха шура молаеш я О. Перерва.

Т. Арчаков сурт.

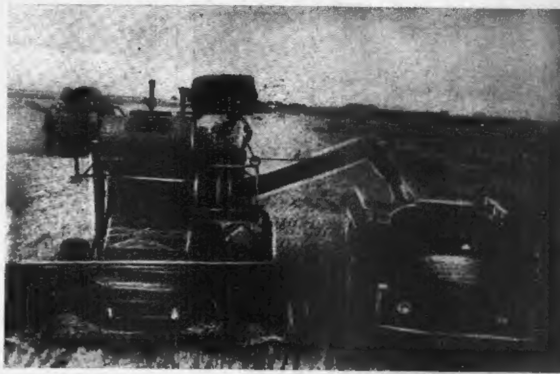

Тоьла ха я Шелковской района «Красный пахарь» колхоза кхаш леладераш мукх хьакха болабенна. ЦхьабакЪда, хьокха кесарак уале мукх арда болабаь массехи дн мара дац. Дика хьийгьа ялат чуэцара хьинара дерцагIбьинаб механизатораш. Мукх арда болабача хьолхарча дийнахьа тIьаь цаI тонн мукх аьрдар комбайнера Ерохин Михаила. Дика бу шоай болх транспортникаша а.

Сурта тIа: М. Ерохин комбайне бункерчурча хлетах машина юзаш латт.

Н. Кобиашвило сурт.

ЯЛАТ ЧУЭЦ

Республика боахамашка ялат чуэца доладелл. ХIара денна шерлуш латт кхашкара болхаш. Цхьан шин дийнахьа республика дерригача боахамашка дIаболабергба гуранъа бийна мукх чуэца. Самардийнахьа статистически управлене хьалхаре сводке эттаьй мукх чуэцара балхах.

ХIанз боахамий кхаш леладераша чуийца мукх 9,5 эзар гектар ба, хIаьта берригa чуэца безар — 170 эзар гектар.

Мукх хьакха болабаьча боахамашка хIанз лоац болабаьб из. Аьрдабьиннаб 1688 гектар тIара мукх. ДIаьча лоархIамна хьаьлоац хIара гектаре тIера юкъера аьрдьIаьч 18 центнер мукх боалаш хилар. Дика къийнъаб мукх Гудермеса, Шелковской, Грозненски районий боахамий кхашка.

Кхаш леладероашта згаро бехктокхамегIа йола ха я хIанзарьар. Уж денхашкийла ба доа ца деш латт чуэца мукх тIанийра пачхьалкхенга из дехкара дахьара дехкар кхоачашде а.

Вурийтталагіа июнь тІехкочаш мукх чуэцарех йола

СВОДНА (гектараш)

Районаш	берригa хьекхар	аьрдар
Ачхой-Мартана	—	—
Ведана	—	—
Грозненски	2275	107
Гудермесски	1477	527
МалгIабика	—	—
Надтеречни	390	17
Наьсарен	—	—
Наурски	2026	86
Ножай - Юрта	—	—
Советски	—	—
Сунженски	—	—
Урус - Мартана	—	—
Шаьла	331	12
Шелковской	3033	930
г. Грозный	—	—
Ерригача республике	9532	1688

Ах шу чакхъала дукха ха йисаяц. Республика берригa хьайбаш леладераш шоай берригa ма сардагIбьаккха къахьегаш ба пачхьалкхенга хьайбай продукташ йохкара ах шера план кхоачашъяра.

Ала деагIа республика дукхахча боахамаша а, цхьанцайолча районаша а хIанзале пачхьалкхенга хьайбай продукташ йохкаш ах шера план кхоачашъяь хилари, хIаьта хIанз уж шоллагIча ах шера чотах болх беш хилар а. Ах шера ханал совгIа пачхьалкхенга дулх доахкхIанз Ножай - юрта, Ведана, Советски районий боахамаша. Миттa ах шера план кхоачаш а я пачхьалкхенга шура йохкаш да Наурски, Сунженски, Гудермесски районий боахамаш. Пачхьалкхенга фуаш дохкара ах шера план кхоачашъьай ших районий боахамаша.

Дика лел республика боахамашка пачхьалкхенга тха дохкара болх. ХIанзале тха дIайийлача пунктамашка 18,3 эзар центнер тха дIатхьхьчад. Из хул дIадахача шера цхьаллара цах бетта дехкачул 33 процент дукхагIа. Вай республика боахамашка керттерча хьакъе пачхьалкхенга тха дохкаш да Шелковской Наурски районий боахамаш. Кхоачашъеш латт цар тха дохкара ах шера план.

Цхьабакъда, цхьацайолча районашка да йиш йоацаш хала хьалаш оттаде пачхьалкхенга хьайбай продукташ йохкарга дилалча. Мишта июнь бетта хьалхарча пхийтта дийнахьа дулх дIайийлеча пунктамашка дIакхаьчар 265 тонн дулх мара дац. ХIаьта пачхьалкхенга дулх доткара ах шера план кхоачашъяра кхы а дохка дезар 2515 тонн да. Укх бетта дисачь деношка боахамий пачхьалкхенга дохка дезаш июня хьалхарча пхийтта дийнахьа дехкачул миттаьц дукхагIа да.

ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ—ДУКХАГIА

Хьожарга вай Грозненски района боахамашка. Ах шера планах района боахамаш дехкарийла дар пачхьалкхенга 2495 тонн дулх дохка, хIаьта пхийталагIа июнь тIаькхоачаш дехкар 1668 тонн мара дац, нента аьча, плана кхоалагIа дакъа мара хилац цо. Июня хьалхарча пхийтта дийнахьа района фермашкара пачхьалкхенга дIакхаьча дерригa дулх 39 тонн йара дац, хIаьта дисача пхийтта дийнахьа дохка дезар 727 тонн да — ах шера планах къоалагIа дакъа.

Пачхьалкхенга дулх дохкара ах шера план кхоачашъяра кхы а дукха болх бе беза Шелковской, МалгIабика, Наура, Шаьла, Урус-Мартана районий хьайбаш леладерий.

ДикагIча хьалаш тIа да пачхьалкхенга шура йохкара гIулакх. Хьалхке а лаьча тохкамаша хьахьокх шура йохкара ах шера план ханал 3—4 дн хьалха кхоачашъергйолга. Баьъда, белгаде доагIа республика цхьацайолча боахамашка шура йохкарга дилалча хала хьалаш оттаьта. Къаьстта ш латт шура йохкара гIулакх Грозненски, Шаьла, Наьсарен, Ачхой - Мартана, Советски, районий боахамашка. Цу районий боахамий кулгалхойи специалисташи дехкаоййла ба шура йохкара ах шера план кхоачашъе.

Падахача шерарчул дикагIа дац вай республика боахамашка пачхьалкхенга фуаш дохкара ах шера план кхоачашъяра гIулакх. Фуаш дIайийлеча пунктамашка пхийталагIа июнь тIаькхоачаш дIаккхьачар 24,8 миллион фуъ да. Июня хьалхарча пхийтта ден дехкар 1507 эзар фуъ да, хIаьта ах шера план кхоачашъяра кхы тIа дохка дезар 3437 эзар фуъ да.

Пачхьалкхен токхха дехкар хьаьвчал Грозненски района коа тIара салхазараш леладерех. Ах шера план кхоачашъяра хIаннчул тIехьагIа кхо миллион фуъ дохка деза цар — ах шера планах кхьалагIа дола дакъа. Пачхьалкхенга фуаш дохкарга дилалча дикка тIехьабус Шаьла, Урус - Мартана, Шелковской, Ачхой - Мартана, районий боахамий коа тIара салхазарий леладераш.

Республика хьайбаш леладерашта пачхьалкхенга хьайбай продукти йохкарга дилалча геттара бехктокхаме ха я хIанз диса денош. ХIара боахама къахьегамхой дехкар да хьайбай продукцеш йохкара план кхоа[illegible].

ЯХАНТТАЛАГIА [illegible] ТIАНХОАЧАЩ ПАЧЧАХЬАЛКХЕНГА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ ЙОХКАРА АХ ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯРАХ [illegible]

СВОДНА (план процентамца)

Районаш	дулх	шура	фуаш	тха
Ачхой-Мартана	75	81	90	14
Ведана	105	94	94	88
Грозненски	70	80	76	49
Гудермеса	84	99	98	69
МалгIабика	56	88	106	9
Надтеречни	97	95	108	31
Наьсарен	72	73	86	10
Наурски	65	111	113	98
Ножай-Юрта	137	90	103	53
Советски	103	65	102	71
Сунженски	92	99,4	106	31
Урус-Мартана	75	88	81	92
Шаьла	75	79	81	74
Шелковской	64	111	91	33
Ворригача республике	77	90	88	73

ХАНАЛ ШИ КIИРА ХЬАЛХА

Лакха къахьегама толамаш доахаш дукха установкаш я пятилетка кхоалагIча шера А. Шерипова цIерахча Грозненски нефтемаслозаводе. Цахалдаш хьалха латт укказа В. Агаев керте латта № 17 йолча установка коллектив. А. Шишкина кулгалду Л-35 яхача установка коллектив. Ялх бетта план, ханал ши кIира хьалха, 16-ча июне кхоачашъяьй цар. Ер бутт чакхбаллалехьа планал совгIа аракхецаргья эзараш тоннаш мехкаьтта продукци. Миттa дика къахьегама толамаш доахаш я 17-ча июне ах шера план кхоачашъяь Б. Ю. Чинесова кулгалдеча цеха коллектив а.

В. ДОЛГИХ, тха штатте боацца корр.

ЦIЕЙНА НАКЪАДОЛХАШ

Ерригсоюзни машинназькъахой денна сийленца накъабахара Грозненски вагонни депо социалистически ахь дIайоалаьй мастер нов. Герасимчук керте латтача автоконтрольни пункта болхлоша.

Доккхий социалистически дехкараш тIаийцад яхьа инициатораша. Автотормозни прибораш ремонт яра нийсех нийлен шин бетта план 103 процент кхоачашъе дош деннад цар. Цул совгIа цех а цеха гонахьара коа а цIендеча, тIъаь сахьата болх бе ледиI хIара болхлочо. Грозненски машиназьакъа берригa болхлой яхье тIахьийхаб цар. Ремонтникаша хIайолаьь инициатива даьза дийна тьлалаьцай вагонни депо ерригача цехий коллективаша.

Г. АНОХОВ.

Дикача гIулакхаца йоьзаш а КПСС XXIII съезда цIерагIча Грозненски крекинг-завода № 5 йолча установка коллектив. Пятилетка кхоалагIча шера хьаххарча ах шера план ханал бутт хьалха. 2 июнь тIаьхкоачаш, кхоачашъяьй цар. Итташ эзараш сона малха продукци арахийцай планал совгIа. Кхоьъ 27500 киловатт-сахьат электроэнерги. 150 килокалори Iы, дукха катализатор.

Уж толамаш даха вIаштIехьдаьннаь технологически процессаш дIадехача тайпара болх бара бахьан долаш. Дика болх бу цо. Гречкина, Павловскес, Фролова кулгалдеча бригадаш.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) установка приборист Г. Тарасюк, операторш П. Харитоненко, Н. Шумейко, оператора гIонча А. Кибенко, бригадир Ю. Павловский, оператора гIончаш Л. Шарошкина, Л. Кубенева

И. Плиева сурт.

ПАЙДАНЕ СЕМИНАР

Укх деношка «Красный Молот» заводе КПСС Грозненска горкомо машиностроении металлообработкан предприятей юххьанцарча партийни организацей секретарий семинар йир.

«1967 шерен укх шера 5 беттен план города машинашъеча предприятеша кхоачашъяраха укх шера дIахо царна хьалхашка латтача дехкарех» доклад йир КПСС Грозненски горкома секретара нов. Давыдова.

«Планированех экономически стимулированех кердача системах болх беча хьалашка завода цехони партеорганизацешта а партгруппашта кулгалдара дакъеча «Красный молот» опытах» къамаьл дир завода парткома секретара нов. Шейкина.

Грозненски ремонтно - механически завода партийни организаце секретара нов. Никишина дийцар, гулбеннарашта коллективе коммунистически кхетам баларен социалистически яхьа кулгалдарен дакъерча завода парткома опытах.

«Электроприбор» завода парторганизаце къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхара беш бола балхах дийцар цу завода парторганизаце секретара нов. Еремина.

«Нефтехимзапчасть» завода парторганизаце секретара нов. Ворошилова дийцар партийни собранеш кийчъярах, уж чакхъяхарах, цар тIайна решенеш кхоачашъяра болх вIаштIехьбаккхарах.

«Красный молот» № 14 йолча цеха парторганизаце секретара нов. Машай дъь къамаьл керда техникех хьалха латта технологии производства юкъейоалаяра шоай парторганизаце беш бола балхах лаьца дал.

«Электромеханический» завода партбюро секретара заместитела нов. Бирюкова дийцар администраце хозяйственни балха тIахьожам лоаттабеш шоай партийни организаце беча балхах.

Семинар чакхйоаллаш «КПСС XXIII съезда юххьанцарча парторганизацей денал айдарах» яха доклад йир КПСС горкома организационни отдела заведующе нов. Цымана.

Дика чакхъяьлар семинар. Дукха хеттараш дола къамаьлаш даьраш ка семинаре гулбеннараша, из тайпа семинараш шоашта пайдане хилар белгал а дир.

И. БАРАНОВА.
КПСС Грозненски горкома промышленно - транспортни отдела заведующе заместитель.

Къона коммунисташ Iомабу

Укх денощка КПСС Сунженски райкома зале района къонача коммунистий семинар хилар. Семинаре миттта лакъа доаллаш бао парте кандидаташ, хIана парте баха кийчлураш. Ужаш бар механизатораш, хьайбаши кхаши леладераш, юрташ промышленни предприятей болхлой, кхьача профессех бола нах.

Гулбеннарашта «КПСС Устав — партийни вахара керттера закон» яха доклад йир райкома организационни отдела инструктора С. М. Василькова.

«Партийни собранеш — коммунизма школа» яхача темах яр райкома организационни отдела заведующе А. Ф. Михалевас ер доклад.

Цул тIехьагIа «Дунен халкъашта юкъерча хьалах» лекци йийшар «Знание» яхача общества бехктокхамерча секретара В. С. Блазнова.

Къоначa коммунисташта боккха пайда луш чакхъяьлар семинар. ХIара бетта цкъа е шозза хIаз райкома из тайпа семинар.

С. ВОРОБЬЕВ.

БУДАПЕШТЕ БАЛХА ГРУППА ЗАСЕДАНЕ

Коммунистически болхлойн партей дунен лаллкъашта юкъера совещани кийчъяра вIашагIъеллача комиссе дьча решенега хьежжа 18-ча июне Будапеште дIайолаелар балха группа заседани.

Балха групп заседанешка дакъа лоацар дуьне Москвера Будапеште яхар КПСС ЦК секретарь Б. Н. Пономарев керте латта КПСС делегаци. Делегацена юкъебоах К. В. Русаков — КПСС Центральни ревизионни комиссе член, КПСС ЦК отдела заведующа, П. Н. Федосеев — КПСС ЦК член, КПСС ЦК-ча марксизма-ленинизма Институте директор, В. В. Кусков — КПСС ЦК Дунен халкъашта юкъерча отдела заведующе заместитель, Н. Н. Иноземцев — СССР Iилмай Академе дунен экономикаи дунен халкъашта юкъерча гIулакхийн институте директор.

«КОСМОС-227»—СИГАЛА

ТАСС ХОАМ

1968 шера 18 июня Советски Союзо сигала хьийтай «Космос-227» яха аргIанара Лаьттан искусственни спутник.

Спутника тIа оттаьй 1962 шера 16 марте ТАСС-о хьаккхайкаьча программага хьежжа космически арешка дIахо толламаш де лаьрхIа йола Iилман аппаратура.

Спутник орбита тIа тохкхай укх тайпара параметраш а йолаш:

— юххьанца гоболкха ха — 89,1 минут;

— лаьттан тIехен тIара эттаре дукхагIа гаьна яьлалча хана (апогеера) — 281 километр;

— лаьттан гIехенга эттара дукхагIа гаргаенача хана (перигеера) — 194 километр;

— орбита оагIорa лестар — 51,8 градус.

Iилман аппаратурал совгIа спутника тIа я 19,995 мегагерци частотах болх беш йола радиопередатчик, орбита элементаш нийса юстаргйола радиосистема приборашеи Iилман аппаратурах беча балха хьакъехьара даннеш Лаьттан тIа Iоччуйтергйола радиотелеметрически система.

Спутника тIа оттаьча аппаратура бодаренагIа бола бу. Координационно-вычислительни центро обработка ю Iоччухача информацена.

БОАХАМА ДЕШАШТА ДОЛЧА ДОКУМЕНТИЙ СБОРНИК

Араьннай «Боахама дешех аьлча парте правительства яь решенеш» яха 50 шерарча документий сборник зогIанара. ЙиьтагIа том. Из кхи тоьннк зрахея политически литература издательства.

Кердача томе оьъенхай 1953 шера дена 1961 шерага кхачачарa тIайияь решенеш.

(ТАСС).

ЕКЪАЧА АРЕННА — ХИЙ

ЭЛИСТА. Узаш зоала текхаргаш сийна тот Черноземельски ах ъьесача арен тIаоа кхттIа лаьтташ. Аьмкасаьргаш сийна шерташ егIа маьлаю йоагаьь бен. Хий, хий деза! Укхаза керттерлар из да.

Южный яха поселок — шортта хий долладар дуьха лоаттабеча къоагаме форпост. Шьрача ара гIолла итт километр йIаьла елла, плотина хьалъюь йоалаш латт. Хий хьалехка керттера кор вIашагIдоьлаш долалаьд.

— Хьалйотташ латтача плотина чу техад кхо миллион кубометр гарга гIоа 62 эзар кубометр аьшкабетони. — йоах «Прикумскводстрой» треста дIа-юха лелача механизированни колонна начальника Е. Е. Золотухина. — Коллективо долла хIанз ду укх гаргарча хана водохранилище хьалйизаяр а хIаьта гIишлошъерий ди хьатIакхачалехьа хьалхарча шовзткъа километр дIахаьча канала чу хий хецара я.

Канала дерригa дIоахал — 140 километр. ХIара секунде цу чу гIолла чакхъоаргья Калмыка Черноземельски Яшкульски районий лаьттаw Iобалергдолча лоамач яха шовзткъа кубометр. Производствана кхьалоагIарга 29 эзар гектар совгIа хий дехкен 775 эзар гектар хий тIаккацчан лаьтташ.

Ди-тӀехьа тоьлу Назрановски ГӀ. Ахриева цӀерагӀча «Электроинструменте» хьалаш. Завод эшача кердача оборудованица ӀаллишЬо. Цуьга хьежжа дукхагӀа хуа квалифицированни болхлой а. Укхаза къахьегача коллективе дукха ба лаьхи товзал йола болхлой. Царна я вораӀ токарни станокаш – автоматашта доал лу наладчица Л. Цыздоева.

СУРТА ТӀА: наладчица Л. Цыздоева болх беш йоал.

Н. Кобламенле сурт.

ГӀИШЛОНИЙ МАТЕРИАЛАШ ДУКХАГӀА, ДИКАГӀА

Хоаш маларра, дукха гӀишлои объекташ хьалъю вай республике, шерагара шерга дукхагӀа эш гӀишлои материалаш. Уж материалаш еш я № 1 йола грозненски гӀишлои материалий комбинат.

Дика къахьегаш толамаш доах комбината коллективе пятилетка кхоалагӀча шера. ХӀавале кӀир, гипсолиташ арахецара ах шера плаш кхоачашъьяй комбинато, хӀаьта кирпиик арахецара ялх бетта план ши ди хана хьалха кхоачеше ерхӀ. Из пар вӀаштӀехьдала дезаш ба, хӀана аьлча графикал хьалха ба уж хӀанз. Планал совгӀа арахийцай 48 эзар соьма мехьа продукци.

Массехк цех я комбинате: кӀир йоаккха цех, кирпиик ю цех, кхыяраш. Эгтара йоккхагӀа йола цех кирпиикаш ер я, комбинато арахецача ерригача продукцех 68 процент идоаь цуна. Дийнахьа бусн цехо 100—105 эзар кирпиик арахец. Кхоь пиик я укхаза кирпиише йотташ, хӀаране мощность дийнахьа бусн 33—35 эзар кирпиик я.

ШӀий болх боваш барттайна коллектив я укхаза болх бер. Пятилетка кхоалагӀча шера план хана хьалха кхоачашъяра социалистически ялхь хьржай коллективе, яхье хьатха латт З. З. Кулакова, И. С. Лазаренкас кулгалду сменаш.

Тхо комбинате дахкача хана укхаза болх беш яр Иван Степанович Лазаренко смена, тойн-тайнара къахьех вал ба смене — эрсий, гӀалгӀай, нохчий, эрмалой. Царех дукхагӀа барам укхаза балха бола дукха шераш да, ихьабараш бахьха массехк бутт мара бац.

Викаева Зулай балха еш шу гаргга ха мара яц, ихьаьнца подсобни болхло яр из, хӀаьта тӀехьарча хана пиикачу утта кийчъю бийда кирпиик вордингашта тӀаехкаш я из. Из чоалхане болх ба хӀане аьлча кирпиикаш нийсъяь, йоагӀ-боагӀача тайнара тӀаякха еза. Сменах нормага дилача 6,5 эзар кирпиик вордингаш тӀа йилла еза Зулай, из 120—125 процент кхоачашъю шин норма. Из болх беш ба укхаза Косенкова Людмила а, Лазаренко Александра а, Цатиева Зейнап а. Царех хийцна ала мегаргда цеха ветеранаш ба аьнна. Хьалхара шиь укхаза балха йоль итт шу совгӀа ха я, хӀаьта Зейнап укхаза ена пхи шу даьнндац. Дале а, шокхарел кӀезигах яц цун опыт, хӀана аьлча цул хьалхагӀа шийтта шера Алма-Атински кирпиикий заводе балха хиннай из шийн мараца Патиев Гирейца. Грозне баха беагӀаше а укх предприяте балха баьхкар уж, хӀаьта дукха за ялалехьа хьалха Алма-Ате ейна хьалха латтаранта вокъе буьна баьхар ПатиевгӀар. Гирейи цунна гӀонча Сулейманов Султани загоузтйкаш ба, вешта аьлча кирпиик йоттача туннельни пиикачу бийда кирпиик чутетташ ба уж.

Укх цеха кирпиик ӀалашЬеш № 1 йола цех я. Бийда кирпиик камераша йокьаю укхаза. Цехе йолча кхаь сушильни отделенешка 97 камер я, хӀаьта хӀаранечу 2900—3000 кирпиик хош. Дукхача шераша укхаза болх беш йолча Толстова Анна Александровнас дуц: «Нагахьа санна ши шу хьалха кирпиик парица йокъаеча хана цу гӀулакхага 58—60 сахьт ӀалоЬаш хиннадале, хӀана из болх ганаца беча хана 38—40 сахьата чакхбоалих. Дика къахьег укх цеха комсомольцаша Сатуев Султана, Хупаржова Маретас, Мажиева ПатӀимата, кхыбараш.

Арахецача продукцега диллача комбинате шолагӀа моттиг дац кӀир йоаккхача цехо. кӀир йоагаеш кхоъ пиик я укхаза, хӀара 30 сахьата 55 тонн кӀир арайоал пиикашкара. ЗӀамига яле а барттайна коллектив я цеха яр. Халa болх ба Семенова Александра керте латтача кӀира кхера оатача бригада бар. Викаева Аминатэ, Юсупова Руманис, Сабирова Марема, кхьгчар шоай балха нормаш 130—140 процент кхоачашъю.

Укхазарча пиикашта доал деш Соловьев Алексей Иванович ва, температурни режим нийса лелаэрна технологически режима дӀадехкача тайнара вуррига гӀулакхаш дарца кӀира вокъе цхьаннеа брак хилийтац во. Из комбинате дика вовзаш ва, коммунисташа партбюро член мала хержав.

Комбинат вахадаш дегӀаболаш латт, шерлу арахецача продукце ассортимент. 1966 шера из кирпиикий завод лоархӀаш хиннаяле, 1967 шера дена пхо комбинат яьй. ТӀадоагӀача шера Чир-Юрте бола бе йоалтургйолча пиика мощность 15 эзар тонн я, хӀаьта 1970 шера ерриге завод болх бе йоалетча хӀара шера 33 эзар тонн кӀир арахецаш хургья из, хӀаьта хӀана комбината хӀара шера 26000 тонн арахец. Реконструкци е дерхӀ хӀана болх беш йолча цехашта а, дикка эргайоалкхаргья кирпиик, гипс арахецара технологически процессаш.

Цул тӀехьагӀа шера 10 миллион кирпиик, шоаза дукхагӀа гипс арахецаргья укхаза. Уж [illegible] балхаш 1970 [illegible] дерхӀ коллективе.

ХӀана грозненски кирпичисташ дахь кхайкарад хьал а лаьна В. И. Ленин вахь бӀаь шу дузача [illegible] совгӀатаница пиикъабалара социалистически ялхь хьржай коллективе, цар лаьрхӀад пхе шера план 1970 шера ворхӀлагӀа ноябрь тӀакхочача кхоачашъе.

А. ГАДАБОРШЕВ.

СУРТА ТӀА: коммунист А. И. Соловьев кӀира пиикашта температура [illegible].

Р. [illegible] сурт.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КОММУНИСТИЧЕСКИ КХЕТАМ БАЛАР — КЕРТТЕРА ДЕКХАР

КПСС XXIII-ча съезда партийни организацешкара дӀадийхад коммунистий марксистско-ленински образовани оалача дена тоалдга. Цулухьа КПСС ЦК-ас цу ихьан хана политически образовани керда система оттаяьй.

Ше толашагӀа хилар хьахьекхад кердача система, хӀана аьлча коммунистически кхетам лулга толаме кхоачашйеш да хӀанз.

Къаьстта теркам тӀабахийта бод-хӀаш я юххьанцара политшколашка марксизма-ленинизма школаши сана йола дешара формаш. Цхьа предмет шоллагӀчоа тӀехьа Ӏомадеш лерагӀа Ӏомаю цига программа. Из метод хьалбаьлхьай пропагандисташен деша багӀарашен.

1966—1967 дешара шера партийни дешара система цхьаьцайолча школашка духхьашха билетагӀа дӀахийцар зачеташ, хӀаьта 1967—1968 дешара шера марксизма-ленинизма лардий ерригача школашкен дукхагӀа йолча семинарски группашкен кхераши ца лоархӀабеши бар марксизма-ленинизма лардий школашкара пропагандисташ билетагӀа зачеташ дӀоаца. Цхьабакъда, факташи хьахьекхад, пропагандисташа шенхаштташ бехктокхаме хеташ занятеш еча моттигашка из форма тӀатӀара лакх мегаргйолаш хилар а по дешна багӀарашта лакхача боараме нийсо лули партийни организацена дӀалхкашка цар бехктокхам лакхбеши хилар а.

Кердача системагӀа кхаь шера болх беш тхоге торо хилар 680 коммунист юххьанцарча звенощара юкъерча евено чу хьачуваккха. Нагахьа санна хьалха болх беш болча дукхагӀчар парте истори Ӏомадеш дукха шераш даьхадле, дешара кердача система торо хилийтай КПСС истори Ӏомадаьца Ӏеш, марксистско-ленински теоре кхьлоата довкъош а Ӏомаде. ЗӀадакача дешара шера дена марксизма-ленинизмача лардий школашна деша багӀараш политически экономе лардаш Ӏомае боладеннаб, хӀаьта кестта философе лардаш Ӏомае е болалургба.

Занятей идейно-теоретически боарами цар эффективности дуккхача хьале пропагандистах, цун образовательни боарамах, говзалах, знанеех тийша да. Парте райкомо къаьстта уйла тӀаихийтар хикагӀа бола пропагандисташ хьахаржара. 1965—1966 дешара шера беррига пропагандистий лакхера образовани йолаш 64 процент бар. хӀанз лакхера образовани йолаш бола пропагандисташ 89 процент ба.

Пропагандистски болх ца бича ца Ӏелуш ба хӀана райопа дукхха коммунисташ, из беш йоаккх цар шоай дукха а дукхагӀа йола мукъа за, шоай знанеши методически говзали дейи лакхъю, дьалхехбу бӀубенна, хьинар долаш боль коммунизм хьалъераш.

Ком. Л. В. Гей (химкомбинат) пропагандист волча юххьанцарча политшколерча занятеша чӀоагӀа вӀиани ю дешаш барий къахьегама гӀулакхаштен цар производственни дисциплинайен. Царех кхоалагӀа дакъа коммунистически къахьегама ударникаш ба, хӀаьта царех дукхагӀчар болх беш йолча центральни ремонтно-механически цехе прогулаш вӀалла я а яц, дукхача слесарашка 120 процентата дӀакхоачаш кхоачашъю шоай балха нормаш. Коммунистически къахьегама цӀи лелаеча слесарий бригадана керте латт деша вагӀа ком. Н. Н. Ракицкий. Дисциплина дикка лакхъеннай цига деша а багӀаш транспортни цехе болх берий. Цу цехо укх тӀеххьарча массехк шера комбинате эгтара хьалха кхача цехашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар 1967 шера лелаьча социалистически яхье. Укх тӀеххьарча хана общественни балха юкъе хьинарегӀа дакъа лаца а социалистически доалахьен производствен порядоке лоралра дукхагӀа йоакхо е а баьннаб лаьувгӀараш.

Цу долача хӀамаша чахьокх занятей идейно-теоретически боарам лакхе а царех пайда дикагӀа боалам а хилар.

№ 2 йолча технически училищерча, итогаш занятеша хьахьекхар, коммунисташен парте боашача активисташен, теори Ӏомаир дукха цехалаш болх а беш, кхетамаш чакхйоах из практике. Цига дешаш ба беррига мастераш преподавателаш. Семинарски группе 21 саг ва, царех 12 — коммунист. Берригаш а мастераш ба уж. Царех хӀараниена шоай гӀулакх дикка доаш. Балха тӀехьа вусаш цхьаькха саг вац цхрна юкъе. ХӀаьта из а шийи эргӀанна тоалу ерригача училищера вахари болаш. Дешархой ерригаш контингент арахецилга ӀалашЬе вӀаштӀехьаьнал преподавателий мастерийи. Семинарски группана кулгалдеш ва училища директор Яков Георгиевич Саркисян. Цу дерригача хӀамаша училищана торо елар 1968 шера хьалхарча квартале яхьа итогех РСФСР Министрий Советеи ВЦСПС-еи вӀаи байракаш ахчаи хьалхара премии а эца.

Дукхха дика хӀамаш дуьца йош е кхьча семинарски группашка деш багӀарех а. Масала, массехк шу да Магомаев Султан «Чечнитгаз» управлене парторганизаце семинарски группе деша. Цу юкъа цунах хьинаре производственники общественники хиннав. Слесарера мастерога кхоачаш лакхвеннав из балха, коллективо цехной профсоюзи комитета председателалла хержав из. Марксизма-ленинизма классикий произведенешна болх бе Ӏемав ком. Магомаев, собеседованешка из деш дола къамаьлаш хьадда а керта болаш а да.

Дукхача семинарски группашкарча дешархоша дика чулоацам болх рефераташи докладаши кийчъьяй. Зачетий цу форма хӀара шера дукхагӀа тӀаувла семинарски группаш, толаме чакхъьяла.

«Грознефтегаз» НПУ семинарски группе (пропагандист ком. Л. Х. Арутюков) деша багӀараш паргӀатта деша а конспект уттае а Ӏомабеннаб философски литературана, хоалам болаш къестаде бахьнаб производства дешаш, каст-каста хул цехашка, наха фу эш хьеж, производственни планаш кхоачаши тӀехкхоачаши ерриг йола гӀулакх вӀаштӀехьдакха гӀерт.

Къамаьлаш деча хана къестайир дунен коммунистически боламан цхьаегӀош кхоабалари бахьан долаш доаттрбеча къовсама, беррига идеологически болх теабанай барг яз зӀабарца В. И. Ленин вахча дийнахьа дена бӀаь шу дизара дала доагӀача тайнара накъадалара даьхье хьалхашка эттача цу партийни организаце декхарашца ювзаенна йола дукха проблемаш.

Районе эгтара шерагӀа хьржача семинарий балха форм тех цаӀ я теоретически конференцеш, хӀана аьлча шега дукха практически предложенеш тел, критически замечанеш ю, цига партийни организацешта дикагӀа боаз наьл, цар политически кхетама боарах лакхбалар. Дешара шу хьалоалелча дена 33 конференци яьй районе. Царех дукхагӀьяраш В. И. Ленин вахча дийнахьа дена 100 шу дизара хеталь я.

Цу долача хӀамаша хьахьокх, кердача системагӀа долча политически дешара коммунисташта парте боашараштен кӀоарга знанеш луш, уж практикана юкъехьдья Ӏомабеш, коммунистически мировоззрене принципаш царна дег чу йоассаеш, коммунистически кхетача лардехь уж кхебеш, вай Даьхе чоарий чӀоагӀъяри дукха творчески къахьегара цар хьинар тӀадерадеш хилар.

Т. ПЛИСКИНА,

КПСС Заводской районни политически дешара кабинета заведующий.

КОММУНИСТИЙ НАКАЗАШ КХОАЧАШДУ

Шу гаргга ха яьннай вай республикана юххьанцарча партийни организацешка отчетно - хоржама партийни собранеш чакхъьнна. Отчетни собрании хинначул тӀехьагӀа дукха балхаш даь тха партийни организацеш собрание коммунисташа белгалдаь кхоачашйбаацараш дӀадахара, партийни бола товбара, цар керда хержача бюрона дена наказаш кхоачашдара.

Отчетно - хоржама собрание чӀоагӀа теркам тӀабохийтаж дийцар коммунисташа производства эстетикех культурех лакхъярах лаьца. Дулухьа эгтара хьалха цу тӀара дӀабоалабир партийни бюрос коммунистий наказаш кхоачашдара болх. Цу гӀулакхах дукха тайп-тайпара басараш эшар, оборудовани нийса дӀаоттае езар, кердайр эша енар. Цу балха оаха вӀашагӀъеллар хьинар доал коммунист Владимир Степанович Пеньковский керте а волаш йола комисси. Дукха ха яллехьа кувцаделар заводa цехий сибат. Хьалха санна кӀьдаш болхлой, хӀана балха овсарле а лакхъеннай. Къаьстта дика кийчъяь я заводе лабаратории энергоучастоки.

Цул тӀехьагӀа партийни бюрос лаьрхӀар коммунистий новкъосталца заводе гойтара агитаци тоае. Хьалтехар хоза кийчъяь плакаташ, стендаш, кийчйир Ше уголок. Дикка шерйир гойтара агитаце тематика.

Коммунистий авангардни лоархӀам производстве лока хилара цу гӀулакха партийни бюро кӀезига йоакхо еш хилара белгалдир собрание. Цулухьа дӀахо бодача хана коммунисташта юкъера организаторски болх тоабе лаьрхӀар бюрос. ХӀара коммунист хӀанз дика производственник хилара совгӀа бонгадай коллективашта юкъе вокхагӀвола новкъост ва. Къаьстта белгальаьнна я коммунисташ А. Семенихин, В. Петрухин керте латта сменаш. Цар сийленца кхоачашъю шоай балха заданеш а тӀабилла общественни болх а.

Дукха ха йоалаш коммунист А. Семенихин керте латтача смене укх тайнара хӀана хилар. Смена болх ритмично лелар. Цхьабакъда эсала леттар цар бензинови фракцеш хьакъестаелга, нормах йовгӀачуа кӀезигагӀа хьайоалар продукци. Кхы хье ца душ из кхоачамбоацар дӀадахара каьхьаш тахка болабелар технологаш. Уж царна кора а дир.

Йийга бензинови фракцеш хьакъестаелга алсам а доаккхаш сиха технологически режим хийцар цар. Из бахьан долаш шоана алсамгъьлар арахеца продукци.

Болхлой салоӀам дикагӀа вӀаштӀехьбаккхар дийхар коммунисташа керда хержача партийни бюрогара. Из вош дика вӀаштӀехьдаккха хьаш бюро. Отчетно - хоржама собрани чакхъьнначул тӀехьагӀа партиона бюрос оттаьча культурно - галоӀамен спортивни мероприятей плаш кхоачашъеш лаьт хӀана. Тхоай завода художественни самодеятельноста хьокхача концертах кхоачайбаь из Ӏеш каст-каста районни центре, Грозне, Тбилисе даге хул тхо. Цигача театре, цирке дахх, хӀара кӀирагӀа волейболах, теннисах, футболах спортивни ловзараш чакхдоах. Каста ерригача коллективаца шин дийнахьа салаӀа даха кийчлуш да тхо.

Боккха теркам тӀабохийт партийни бюрос В. И. Ленин вахь 100 шу дизара сийна тӀаийна социалистически декхараш кхоачашдара дешашта. Пахадаш тӀахьожаш доаттабу уж кхоачашдара хьржача социалистически яхьа.

Л. ГУБАНОВА.

Карабулакски газобензинни завода партбюро секретарь.

«СЕРДАЛО»

2-гӀа агӀ, 20 июнь, 1968 шу.

ТОМСКИ ОБЛАСТЬ: Асино-Белый Яр яхаш машинникъ буллаш латт Малхбузехьарсо сибарегӀенна никъе. 164 километр бӀаьха никъ бӀаьнерешка ӀеллачӀ тайге, хиш тӀа, упламика гӀолла чакх а баьнна дӀагӀоргба никъ... Хамза эксплуатаци ятта хӀанзле а дӀабеннаб 86 километр бӀаьха никъ. ХӀанз Асино станцера билла баьнчача аьхьа дакъа тӀа гӀолла нахадаш дӀаух машинаш, механизмаш, рельсаш, шпалаш, кабетонни блокаш, панелаш, турбаш, гӀишлой материалаш.

Асино-Белый Яр — 1970 шера юла езаш йола объект, цхьабакъда «Запсибтрансстрой» треста гӀишлойхоша дош деннад беррига никъ била а баьккха хьатӀадоагӀача шера эксплуатацие дӀабала. Графикал хьалхабуллаш ду никъ булла моттиг шеърора, оагӀошара лаьтта нийсдара. 25 метр бӀаьха рельсаш вӀашагӀкеттара балхаш. Машиникъе керда станцеш яьннай области карта тӀа: Куендат, Узень, Черталы, Чичка-Юл.

Никъ боккхача лоархӀаме ба тайгаца оагӀуа а болаш ядача йоккхийча хьинпромхозашта. Кастта кердача никъа тӀа гӀолла асиновски хьуни мически комплексе, кӀора Кузбассе, Казахстане, Средни Азе районашка, кхычахьа гӀоргьа сибарегӀара хьу.

...Асино-Белый Яр — Кьлабаселехьарча бӀаьхача никъа хьалхара юхьиг.

СУРТА ТӀА: Асино-Белый Яра машинникъа рельсаш Ӏайохкаш латт.

А. Кузарина сурт. ТАСС фотохроника.

КАРАГӀДУВЛАРАШИ НИЙСЛУ КХОАЧАМБОАЦАРАШИ

«Чечингражданпроект» проектни института коллектива декхар да город Грозне республикен керда хьалъеча гӀишлоиьта ханнаьхьи дикен проектно - сметни документаш хилийтар. Город Гроэнера, республикерча кхыча городашкара гӀишлош хьалъяра балхаш ритмично дӀадахар ханнаьхьа проектни документаци дӀакхачийтарах тийша да.

«Чечингражданпроект» института коллективо дика кхетаду мел лоархӀам болаш да нийна хьалхашка латта декхараш. Уж толаша кхоачашдара чӀоагӀа оарцагӀа а йоал из.

ЙӀадахача шера план тха коллективо 106 процент кхоачашйир, 112 эзар квадратни метр хулача вӀаштӀара дяча 44 цӀенна документаци дӀаелар цу шера. Цул совгӀа 18,1 миллион сома мехьа гӀишлои - монтажни балхаш кхоачаш а деш 67 йоккхача граждански коммунальни объекташта оттайир проектно-сметни документаци.

Тха институто дукха хӀана ца эшаш кийчъяьй город Грозне хьалле лерхӀача 2000 моттиг йолча шӀрка здание проект, кийчъяьй «Космос» яхача шера формат йолча кинотеатра реконструкци яра проект, Грознерча Орджоникидзе проспектах хьалле дезача 1200 моттиг йолча кинотеатра проект дӀаеннай, дӀахо кийчъеш я Грозненски мелладьтта института дешара корпуса чертежаш, из укх шера хьалъе а йолаьй.

Машиннаькъа вокзалерча майда тӀа хьалъе лерхӀача «Грозный» яхача 13-ха вӀаштӀара яьча гостиница проект кийчъяьй. Иштта кийчъяьй Орджоникидзе проспектах хьалле дезача МООП-а административни здание, профсоюза обкома цӀеи проект. Грознерча малхбоален районе хьалъе лерхӀача Нохч - ГӀалгӀай пачхьалкхен педагогически института корпуса проектни документаци кийчъяьй. КПСС обкома хӀанзарча вахенга хьатӀале лерхӀача 7-ха вӀаштӀара яьча цӀеи проект кийчъеш я институт. Гудермес, МалгӀобек, Аргун яхача городашта планировка яра балхаш чакхдаьхад оаха. Город Назрана планировка яра проектни балхаш хӀанз деш да.

Кхоачашдаь проектни балхаш дукха дале а, хьалхашка латта декхараш яхь а бехктокхамегӀа да. 5—9-ха вӀаштӀарадь хьалдеча крупнопанельни цӀеношта тоальча серех йола керда проекташ оттае езаш я, иштта оттае езаш я Ленинь цӀерагӀча улицагӀа хьалле дезача 12-ха вӀаштӀарадьча цӀеной проект. Кхоачашдаь а кхоачашде а делаш дола проектировщикий декхараш дукха а за.

Института производственни отделаша, группаша, къаьст - къаьстача проектировщикаша шерра социалистически яхь йоаржаьй хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдара. Цар шьовсаш лоаттабу коммунистически къахьегама сийлен цӀи лелара. Сметни отделе зӀамалеха дьекхай из сийлен цӀи.

Института администраце, партийни профсоюзни организацешта чӀоагӀа теркам тӀабахийта къахьег проектно - сметни документаце дикал лакхъяра, шийн ханнахьа заказчикага из дӀакхачийтара.

Дукха балхаш ду института технически Совето а. Объекташта проектировани яра дола чӀоагӀа лоархӀаме вешаш къестаду цо, кхоачамбоацараш юкъе долаш дӀадахийтача проекташта бехкечарна бе боагӀа бехк бу. ВӀашагӀъеллай халкъа тӀахьежаца группа, проектно - сметни документаце дикалга хьежа комисси.

КарагӀдувла гӀулакхаш дукха дале а, кхоачамбоацараш а нийслу тха балха тӀа. Дукха моттигаш нийслу сакхаташ долаш проекташ дӀаухийташ, цах лаьца замечанеш ух проекташта экспертиза еча организашкара, рекламацеш ух заказчикашкара, подрядчикашкара. Масала, 1967-ча шера экспертиза тое юха ейтар 20 проект, рекламацеш кхаьчар 10 проекта. Укх шера хьалхарча квартале тое тха института юха кхаьчар кхо проект я.

Заказчикий, гӀишлонхьача организацей кертера претензеш я гӀишлой объектай сметни мах лохбараш, оа хуа нийса расценкаш ца еттаяраш. Из бахьан долаш тоаькен укх шера хьалхарча квартален 25 рекламаци кхаьчай тхога заказчикашкарен подрядни организацешкарен.

БелгалӀаккха дезаш да проектни дукха балхаш шийн ханнахьа кхоачаш ца деш хилар. Дукхача дакъе цу гӀулакха бехке я институт. Цул совгӀа цу гӀулакха бехке я КПСС обкома, Нохч-ГӀалгӀай АССР-а Министрий Совета решене ханнхара чӀагӀамагӀача шера до дезача проектни балхий задани укх шера цхьаьалгӀча августага кхачалехьа ца кхоачийта заказчикий организацеи, кхыяраш. Уж санна дола кхоачамбоацараш нийсдалараш укх шера хьалъе еша 31 объекта проектно - сметни документаши дӀаьдача шера 4-ча кварталех укх шера хьалхарча кварталие шера дӀакхачийтар [illegible].

Город Грозне гӀишлош хьалъечи дукха хазаш нийслу тха коллективана. ДукхагӀьолча дакъе кварталашкен микрорайонашкен из еш, къаьст-къаьстача участкашка хьалъю гӀишлош. Цулухьа хьалъечи гӀишлоиьта проектировани яра балхаш комплексно кхоачашде вӀаштӀехьдалаж инженерий, дукха хувадешна, городе хьалъеча гӀишлоиьта проектировани яра дикъа лоаш цхьаш хул массехк проектни организацешка, из чӀоагӀа Ӏаннь проекта балха декхала.

Проектировани яра вона участкашка хьалъе еча гӀишлой покрыташ хӀаниаца хьахьокхача дола института.

Город Грозне вай республикен граждански чуйен гӀишлош хьалъеча заказчикий заводаш кхоачашъе вӀаштӀехьдалаш института коллективна, хӀана аьлча хӀаназехьа проектировани яра тхога хьанаьхча заказаш цхьа миллион совгӀа сома мехьа, хӀаьта института сиыача планаш лоаттахи кхоачашде лоа проектировани балхаш 522 эзар сома мехьа мара дац.

Производственни заданеш хьалъяра, проектировани яра болх чӀоагӀа эсала ляйнаб тха, хӀана аьлча керда цӀенош хьалъе дезаче участкашкара къаьна цӀенош шийн ханнахьа дӀа ца даьхараш. ХӀанз из лоархӀаме дац къоастадаьд.

Тха балха чӀоагӀа Ӏатталаш да кхоачамбоалаш специалисташ ца хилар. ХӀана чӀоагӀа эшаш да 17 специалист-сантехник, 8 электрик. Специалисташ бехаш институто теза заявкаш тӀаьзалие вахь хӀана дац е хӀанз вош а хӀана дац.

Мелла дукха тха балха тӀа кхоачамбоацараш халонаш нийслой а, хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдергхилараш лаг тийша я института коллектив. 1969-ча шера хьалъе еача гӀишлоиьта мел дола проектно - сметни документаш укх шера 1 сентябрь тӀакхачалехь хилийтара хьинар кхо ца деш къахьегараца института коллектив.

В. ВЕЙСМАН,

«Чечингражданпроект» института партбюро секретарь.

ИШТТА ЛОАРХӀАДУ ТХО ДЕКХАРЕХ

Пятилетка хьалхарча шин шерен укх шерен пахадаш Ерригсоюзни социалистически яхье хьалхара моттиг лелаеш хьайбагӀа Грозненски химически комбината коллектив. Комбината коллективо шин шера планал совгӀа арахийца товарни продукци массехк миллион сома мехьа я. Арахецача продукцега дӀабола мах лохбайах пачхьалкхенна кхоадаь 1,5 миллион сом, хӀаьта къахьегама овсарле 23,3 процент лакхъяьй.

Хьалха дӀадахча шераша а гайна вай мехкарча пред'приятеша [illegible] хаоетӀа а комбината коллективо арахеца продукци. Дикка тоеннай арахецача продукце дикал. Хувен дикагӀйолча стандарташта юкъедахъ комбинато арахеца ацетон, фенол, пиридакех, хӀаьта вок продукци дикех тӀехдикеи я.

Ши-шерӀа дьахенна дац уж къахьегама толамаш. Производства чура резерваш тохкаш, технически [illegible] тоеш дукха творчески къахьийгад, хӀана хьоьъ а хьег комбината болхлоша, инженерно-техническиболхлоша, гӀулакхерча наха. Пятилетка шерашка производстве чакхъяьхай 77 организационно - технически мероприятеи. Цар цаӀ-ах миллион сом пайда баьб. Цу юкъагӀа пачхьалкхенна 665 эзар сом пайда а беш, производства юкъейихьай 1400 рационализаторски предложени.

Комбината цехашта юкъе хьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай Ю. Н. Кашина керте латтача № 12 йолча цеха коллективо. Цхе бетта план цо кхоачашдай 120,5 процент, арахецача продукцега дӀабола мах планах лоархӀачул 1,93 процент лохбаьб. къахьегама овсарле 18 процент лакхъяьй. Цу пхе бетта производства юкъейихьай пачхьалкхенна боккха пайда беш йола ши рационализаторски предложени. Иштта дикка къахьийгад [illegible] коллективана хьржаьй комбината цхьара кара тела Ше байракх хьалхара ахчаи премии, шоллагӀа моттиг яьккхай № 133 йолча цеха коллективо.

Пхоалга йолча цехашта юкъе хьалхара моттиг яьккхай ремонтно-монтажни балхий пхе бетта план 110,2 процент кхоачашъьяча ком. Кулаков керте латтача цеха коллективо. ШоллагӀа моттиг яьккхай № 31 йолча цеха коллективо.

Комбината болх ритмично дӀабахийтара чӀоагӀа лоархӀаме да шийн ханнахьа дикен ремонтни балхаш чакхдахар. Цу гӀулакха хьинар кхо ца деш къахьег центральни ремонтно - механически цеха Ю. И. Блинков керте латтача бригадан синтезспирта ремонтно-механически цеха В. Н. Тихонова кулгалдеча бригадан. Дикка дика ду цар ремонтни балхаш.

Толамца кхоачашду тӀаийна социалистически декхараш № 108—110 йолча цеха автоматикай приборий контрольно-измерительни участка коллективо (участка начальник А. И. Шалыгин), № 132 йолча цеха лабораторе коллективо (лабораторе начальник Н. А. Смирнова). Хоалхаме болх бора белгалдаьннаб ба аппаратчик А. Цоги, слесарь С. Бузаев, электросварщик А. Дикбаев, кхьбараш.

Вай мехкарча из санна йолча предприятешта юкъе эгтара дикагӀа хьокхаш да Грозненски химически комбинат коллективна. Фенол, ацетон, синтетически этилени спирт лакхдара вай мехка хьалхара моттиг лоац комбината коллективо. ТӀехьакхача сертах йола продукци а эгтара дукхагӀа арахец тха комбинато, вешта эгтара кӀезигагӀа йоац болам, электроэнерги. Из кастта дезе а дӀахо кхи а дукхагӀа творчески балхаш деш я тха коллективо производственни процессаш мегаьльа тоаяра, арахеца продукци дикагӀа хилийтара производства технико - экономически гайтамаш лакхдара. Цу декхарашка дика лоархӀаю комбината коллектив.

В. СЕРЕБИЦЕН,

Грозненски химически комбината партбюро секретарь.

ТХОГА

ЯЗДУ

УЛЛУВ ДОТТАГІА ХИЛЧА

Тха коллективе доцаш къам доц, — йоах Гудермесски локомотивни депо месткома председатела Шатов Михаил Ивановича, — эрсий, нохчий, хІирий, гІалгІай, гІумкий, цункха кхыча къамех болу нах ба укхала цхьана, барт тайна эзал сайна къахьегаш.

Хьаэнаргья вай профилактически цехера тепловозашка хьожаш йола Т. Калманов керте латта слесарий бригада. Дакха балха говзал йола болхлой ба цу бригадера бараш.

10 шу да Ермолаев Бориса Дмитриевича депо болх бу. Новкъостаншта хьоьхам телаш къахьег коммунистически къахьегама цІи делаеча слесара-электрика.

Арсанов Алик а ва слесарь. Цхьаккха балха говзал кхар зІамигача сага из укхаза венача хана. ХІинз шоллагІча разряда слесарь-дизелист ва из.

ЧоагІа рагІа ба коллектива членаш шоай мастера Т. Калманова. Техникум чакхъьаккхачул тІехьа гІа вера из укхаза. ХьалхагІа слесарала болх бир. Дукха ха лелехьа мастера Николая Николаевича Бургалова новкъосталца говзал Іомайир къонача машинашькахечо. ТІаккха цехе йерда бригада вІашагІъеллар, массаза а раьза а хиннa Таймуразех бригадир вир.

Бригада цхьан члена гІалат данийтача, цунна юхе гІолла тІехьалеллаш цхьаккха а. Слесара Н. Ключкова цкъа балха тІа брак чакхъяьлийтача эррига бригадъ хьагул а сенна цунна бехк бир, гІалат тоаде ха елар болхлочоа. Мий бетта план толамца кхоачалъяьй коллективо.

Коммунистически къахьегама бригада яха цІи аккхара къахьегаш я из.

М. ГОНКУРОВ.

ДУКХАГІА ДОАККХ МЕХКДАЬТТА

Шерагара - шерагІа дукхагІа доаккх тха промыслови управлене мехкдаьтта. Кхетта 1967 шерагІа диллача укх шера 37 процент дукхагІа доаккха дола «ІІьрж докгув», хІаьта 1968 шерацІа кийсдича 1969 шера 26 процент дукхагІа хургда из.

Цу деккарех дика доархІаш коллектива. Кхетта 1967 шера хьалхарча ихе бетта доаккхаш хинначувга диллача укх шера ихе бетта дийнахьа бусе доаккха мехкдаьтта 1477 тонн дукхагІа да. Цехаша, участкаша барт тайна къахьегарах продукцена реализаци яра план 108,7 процент кхоачашъяьй, планал сов гІа даьккха мехкдаьтта 88.400 тонн я, газ — 6163 эзар кубически метр. Къахьегама овсарле 10 процент лаккхъенай, продукцега дІабода нах 0,8 процент лохбаьб, хІаьта укх шера коллективо планал совгІа баь пайда 728 эзар сом да.

Уж толамаш даха вІаштІехьдаьннад керттерча даькъе ерригача промыслашка, цехашка, участкашка балха юкъе боалама расчет кохьейоалларах. Из бахьан долаш хаинахьа чакхйоах геологотехнически мероприятеш, скважинаш ремонт на ел йолу бу ха 92 денга-бийсанга кхоачаьй планах заьрхІар 65 ди бийсен чера доа[illegible].

Промыслашта юкъе делача социалистически яхье къаьстта дика толамаш даьлаг № 2 йолча коммунист Е. Данилев керте латтача промысла коллективо. Мехкдаьттаеча газаи реализаци яра план 110,7 процент кхоачашъяьй цар, планал 84,8 эзар тонн дукхагІа даьккхад мехкдаьтта, газа — 5822 эзар кубически метр. Дика къахьийгад В. Милоеров керте латтача № 1 йолча промысла мехкдаьттакоша а, заданел совгІа 3.600 тонн мехкдаьтта, 341 эзар кубически метр газ даьккхай цар. Социалистически яхье хьалха латт кхьоалагІча промысла операторащ Гевазов Резван, Калин Петр, шоллагІча промысла операторащ Асхабов Хьамид, Николаев Иван, дукха а кхыбараш.

Керттерча коллективашта тІехьа ца юзаш боля бу гІонна йолча цехашен участкашен. Дика хьоахшаш даьлад электромонтажни цеха, электрически участкай мощность 0,94 кхачаьлла лаккхъяьй, дукха электрически энерги кхоьяьй.

Продукцена реализаци яра план тІеххкхоачашъеча хьинаре дакъа даьлад мехкдаьтта дІа-ехна укхийтача цехо а. Ритмично болх а беш, дІаухийта мехкдаьтта цІена а хулийташ цар вІаштІехьдаьлиьтар планал совгІа 100282 тонн мехкдаьттана реализаци е.

Дика пайда лу предприятена рационализаторашa, укх шера хІанзалца балха юкъе йоаллаьраш 12 предложени я, кІезига я аьнна хеталургда уж, бакъда царех хинна пайда боккха ба — 40 эзар сом. Тха дикагІа бола рационализатораш ба нн. Хамидов, Юсупов, Урусов.

Укх шера бурувлеттаралашкара эксплуатаце шиъ фонтанни скважина хьанійцай тха промыслашта, хІаьта скважинашта [illegible] тальни ремонт еча участкагара эксплуатаце тьаэца еша я № 100 йола формациниферовни тІрананкара мехкдаьтта лу скважина. Из бахьан долаш хийнахьа буси доаккхаш дика мехкдаьтта дикка даккхургда.

Е. ИВАКИНА,
«Грознефть» НПУ ПТО начальник.

НАХА СИЙ ДУ ЦУН

МалгІабика района Вознесенская яхача станице я № 3 йола боахама товарий тика. Наха дика я яхаш ювцарах цига вІаьла хиннача а йовз из.

Района чуйоегІача цу тикала кулгаллеш да Мамилов Махьа Ибрахьим. Из йоккха опыт йоаш саг ва, торгови системе цо болх бу 35 шу да. Балха тІа дукха халонаш нийсъеннай Ибрахьима цу доаца йоацача юкъа. Атта мичах хІара сага махетта гІулакх де. Шо-шоай самалаш йолаш, цхьаннена мегар шоллагІчоа ца мегаш а ма нийслой.

Цхьабакъда шийн хІара нийдархо пийна дика вовзаш сайна цунна лерттІа гІулкх де вІаштІехьдоал говзача продавеца.

Нийдархой хьаштах кхоачашлара шийн миз кхобац Ибрахьима. «Хьо волча гІулакх а дахьаш тІаьвена саг Іа безаме зІа на эзлийтача цІаьхка хьона тІаьа дукха безам болиш а хилла, — йоах шийна къамаьл дей лов. Мамилова, — цудухьа цунна Імерза хила, цунна эшшаш дола гІулкх хьай тарлучча тайпара ди а дийа кІаьхахийта из. Из дакхар да ше болх бе волалушше а хІара продавеца шийна хьалхашка оттаде лезар».

Из бекктокхаме дехкар оттадир Мамилов Ибрахьима шийна хьалхашка, хІаьта тахапарча деналца из сийленца кхоачашлеш хьа а воагІа.

Цена, лестам болаш, чувоагІачун безам тІабодаш а цун тика. Деррига товар доагІ-доагІа этикеткаш тІа а долаш шие - шийн моттигашка улл. Сица хьува тика чу болх беш мел вир. Очередах нийдархой латтаргбоацаш вІаштІехьбоалаш цар шоай болх. Хоа массане а, къаьстта цІен ноаной хІара минут еза йоага.

Цхьаьккха а цхьа дика эсала я болх бечар. Нагадь сайна нийдархоче хьаьга товар тика чу доалаш нийсдела, хІа а дазийн из ра ваагІаше а хилийта хьеж. Цу гІулакха эхьа а чоагІагІа тІаува нийдархой. Цудухьа хургда Мамилова кулгалдечь укх цхьайтта шера цу тика дина товарооборота план тІеххкхоачашъеш хилар.

КІезига терко яц Ибрахьима къова специалисташ кийчбара. Дукха ба цо Іомабьараш. Уж а ба шоай хьехархо санна балхах дика ца йоаллаш наьха хьаштеш лиэ за кхоачашдара шоай хьинар ца кходеши. Шийн воІа Валира а безабалийтаб Ибрахьима продавеца болх. Юкъерча школе шийна йисте на ваьлличе а воалавир цо из ше волча тика чу болх бе. Юххьанца ученик хилар., хІаьта хІанз дика продавец а доархІаш волх беш ва. Из болх шийна дукхабезайлларца торгови институт[illegible] Назр. Доацца аьлча шийн дать кхеть хьалдаьцаб.

Дика болх беш я Мамилов Ибрахьим керте латтача тика коллектив. ХІаьта цо дьога кхьа эзаьа дови. Кхо шу совгІа да я цунна коммунистически къахьегама коллектив яха сий дола цІи еша. Каст - кáсте совгІаташа, Сийлен грамотанца белгалбоах цу барттайнача коллективе къахьегараш. ХІаьта нарма керте латтача Ибрахьима укх цхьайтта шера шиэ Сийлен грамота еннай. Мул совгІа даши баркаллеш аьхад. Ше-хьо бута хьалха торговле заслуженни болхло яха цІи а еннай цунна. Бакъда, цул а доккхагІа совгІат хет Ибрахьима шийна наха аьлача баркалах. Массара аьлча цунна из массане а еал.

М. МАМЕДОВ.

ЯЛАТ ЧУЭЦА ДОПАДАЬД

[illegible] хьайкъача алтх кемаш тергайг дайт Сунженски района Ленина цІерагІча колхоза ахашка.

— Шево ли. — йоах цхьоагІча тракторно - полеводчески бригада кулгалхочо Гаисуев Джумайда. — хІалахача шерарчул кІезигагІа доацаш хІара гектара тІара оаха ялат чуэцаргхилларах. ХІаьта хІалахача шера хинна хьувкьам дика бар — 25,4 центнер.

Механизаторашта юкъе тІоагІа доархІаш да ялат чуэцача эттаа хьалхара мул баккхар. Из сийлен бакъо еннай укх шера боагаде дикагІа йолча комбайнера Дзанаева Хьавайна.

Вурайтта шу хьалха хиннa цех механизатор. Юххьанна болх бар прицепщика болаш, тІаккха... цул бетта йола тракторастий курсаш дьахачул тІехьагІа, трактористаха. ХІаьта комбайна тІа Хьавас болх бу диькагІа шу да. Дика хул цун къахьегама толаман хІара шера. Иштта, хІалахача шера 340 гектара тІара ялат хьекхар Хьавас, хІаьта деррига аьндар 7740 центнер хилар. Укх шера аха а тІех толамаш даха доаи деннад комбайнера: йиъ бІаь гектара тІара ялат хьакхед баркІ эзар центнер арден.

Сурта тІа: Сунженски района боахамий механизаторашта юкъе эттара хьалха шийн комбайн ялат хьакха араьяьнна комбайнер Дзанаева Хьава.

М. Кабисашвили сурт.

КХУВШ БОАГІАРИЙ — ДУКХАГІА ТЕРКО!

АХКАН САЛОІАЧА ХАНА

Пионерски ахка берашта аттоа сакъердамегІа йола ха я шера керте. Цу хана дукхача берана салоІ пионерски дуахцІено чІоагІъечоа лагерашка. ХІаьта товоле хусача берашта уж дахача моттигашкарча цІеной управленешка берий клешалкашка цІенаши вІаштІехьдоах. Цао шоай дукъа ха нига сакъердаме а пайдане а чакхйоах. Хоьш ма хиллера. беран цхьан нетте сагеш бовча. хІанаш хул тІа була гІорта. цхьоан ца еза нах ма бий.

Берех йоакха уж самалаш терпал а еш. шийн болх вІаштІехьбаьккхаб Ленински района № 3 йолча цІеной управленерча берий клуба воспитатела, мехкдаьтта института студента Алиев Юсапа. Клуба балха юкъе хьинаре дакъа доапача хІара бера самал яйза а яйза. хІоранета шо шийн безам дукхагІа тІаула гІуллакхаш лейлкта вІаштІехьдаьннад Юсапа.

Берашта чІоагІа дукхабеза шоай йоаллаа а терко а ю тешаме лоттагІа Юсап. Цо леттІа а кийсак йолаш а къестаду клуби боагІарашта юкъе жула къовсамаш, царех хІараме самал тевпад а еш жое лу даьча хеттана. из хале а цхьа дале а волча лоша хьаькъехьа клубиш воагІачоа хьалхашка етта хаю хІалхарда цунна новкъостал да. Цудухьа тешаш а'ац берана. дувашта йоагІаш, цо аьнар кхоачашлеш хилар. цо хьехар хІалдІлеш хилар.

Клубе лу берана пайдане а сакъердаме а гІулакхаш чаккхдоахача шуй хьинаре гІоенчий ба клуба совета членаш: Леврушин Юра (клуба совета председатель). Зинаев Алик. Судиниева Ива. Басипов Толя. «Олимпиа» яхача спортивни совета председатель Казенников Саша. спортивни газета спецкорреспондент Анисимов Игорь.

Клубе бІ кхетама белх тоьбана дика новкъостал лоттаду клуба шефаша — № 22 йолча школа коллективо а дайй-ноаной совето а. Шефий новкъосталца каст-касте вІаштІехьдоах похо'даш, экскурсеш еш, города ара ухилча. Марипутащ, боккхагІча новкъостала гІо а деш. берана [illegible].

Клубе йолаш я шефий новкъостала а йолаш. берана шоай хьаль библиотека: цо а дань ухаш ца «Пионерская правда» яха газет, «Пионер» яха журнал. Нагахь санна хьай уж доша безам бийл, хьа а нийне доша. цхьабакъда дийша даьлча шие далача лоттІа шийе а дийа, яха Іоиилла. Нагахь санна книжка цІагІа дешаргхолаш чулахьа беннм етта, — из хьай формуляре тІа дІа а далийа хье. хІаьта ханнахьа юха а ма дьайла тІехьагІа цо кхычоа деша лезанга а хоьш. Иштта а библиотекера порядок.

Безамо а цІена а я клубе. Шоаш цига йолхам хийца тІабуха кога гІоне хлухь берана, е ара тІабуялабь кога гІоне дІа а баьккха мара чулагІац. Цеваш тІа бІаргануш я доза кийчъяь стендаш. «В. И. Ленина берал», «Фьагйи дунен тІа», «Турпалаш - пионераш». Арадоахаш да «Веселый чей», «Спортивная жизнь» яха газеташ. Йолаш я доньича хІажий уголок а.

Клубе болх беш я массехк самодеятельни кружки. берий театр. спортивни кружкаш.

ХІанз «Метеор» яха берий клуба спортивни командаш доакъа доаллаш я ВЛКСМ Ленински райкома отдель «Тlоарска буьрана» цига кхиддоа футбольни хьалхалаш. Тенниста кружкерча байрагашта кІельнанта юкъе чакхйоахаш латт хІоаош хьалхие доздоа боа хьь.

Берий цІен спортивни валхаш-ханиахьа хадаши дукх укхаздоча спортивни совета тІа.

Берана дукха председателстве н. цхьабакъда, уж спортивни а кхоачаьъоали помещенем чу проочни болла моттиг а хьалаш е ца хиларах. Иштта, масала, дикаш кхетте колазашлахьар берана. цхьабакъда, помещенем чу спортия ца хилар бахьан уж шальхаре ух е цо доагІа. Помещенем чу моттиг ца хиларах вІаштІехьбалахьа йиш йоаллаш ба «Гоазача пелгий», «Авиамодельни», яхачи кружкаш бех. ХІаьта берана цо чу шоаш хьинаре дакъа лаьдлагандаш гойташ ма лий. Плотникасти улиьагІа эсал дукха берана уж берий «Буратино» яхача клубе, цхьабакъда, моттиг цІена масселенца а тъаьн.

Цудухьа № 2 йолча цІеной управление цІенашта уйли тІахийта цо помещенеца дукхалолхача доша, из чІоагІа готта хиланол цу чу ца доша берий ловзарш [illegible].

Клуба боагІарашта кхетам беце ца кхесьа цу гІулакха хилойна харгдоаца хьалхи хулийте. цига бу бех дика тІаш а ац бийа.

М. ХАМАТХАНОВ.

Кубан куйц йоалбаьб гураьха аІабойтіш укх Северски, Абински, Анапски, Динской, Тимашевски районашка хьайдах хьалхара бІаьи гектараш тІара ка бола ялат.

Тимашевски районе эттара хьалхе ялат дьакха йоллелар «Россия» яла колхоз. Укх тІеххьарча ийс шера юккъера лаьрхІача хІара гектара тІара 36,6 центнер ялат чуэц артеле.

Ялат кІедераш укх шера 3350 гектара тІара ка бола ялат чуэца дезаш ба.

СУРТА ТІА: доккхий да колхоза 3-ча отделенера маьхха каэши. Цо гІалбитаб (аьрдехьара аьттехьа) отделение управляющий В. Ф. Житлев, колхоза председатель Социалистически Къахьегама Турпал Е. К. Еременко, комбайнер В. Н. Шелковой.

Е. Шуленова сурт.
ТАСС фотохроника.

ДИКА ДОАКЪАР-ДУКХАГІА

Ачхой - Мартана района «Лермонтовский» совхоза шоллагІча отделена 120 гектар я дІайийна бьаццаш. Боахаме кийчду дукхагІа дола доакъар цу баьцех да. Шерра шера дика хьунгь укхаза дІайийна баьцаш, цудухьа вІаштІехьдоал кхаш леладерий хьайбашта шортта гІожа доакъар Іалаште.

ХІанз хІара шурий - товарни фермана ихе хьаллеш латт аьлаш аргІаш. ХІанзле аргІаш даь вІашкатеэдаі 400 совгІа тонн йол. Уж бахлаш лу лаьрххІа цу гІулакха вІашагІъеххача звеньяша. Кьехка йол хотІа ца кхетийташ ханнахьа вІашкатех цар. Боккха терко тІабоахийт механизаторашта мангал цІена хьахьаккхара а. ХІара денна 18—20 гектара тІара бух хьоах цо. Хамидова. сменни задание йоагІар 16 гектар мара йоацача. Дика я цо кийчъю йол.

Доакъар Іалашдерашта дика хов хІанз шоаш хьокхаш латтача дзерна эттаре деrІа пайданегІа доза лоякъа лердилгаш бола. Цудухьа аьла дикал лоу на кхийтар. Іуйрийна сенпек сарвахьен мама хьалъецаш укхаза тьекхе узла йол. Къаьстта дика бу на болх тракторни йолхьинга тІа болх беш волча Хадисов Вахас. Дикен хадаза шийн сменни задание тІеххкхоачашъеш бу цо бойх.

Йол хьоккхарашта на хьалхарашта дика новкъостал лу транспортникаша. Цао бехках йол формашта юхе ханнахьа дІа на хьош йоеццац цІенкха а. Шоай заданеш массаза 110—115 процент кхоачашд а еш болх бу Н. Арсанакиев, С. Баргишиево. кхечаш.

Сица ду балхаш аргІаш дерашца. Къаьстта белгалдаьнний стогометаташ тІа болх беш волча В. Салтуханов, аргІаш деша Х. Сусоев. Д. Элайпов. кхыбараш.

Кетаргаьнхьа укх шера йол шорта хургья боахаме.

Б. ИСРАИЛОВ.

ЦІЕША ДИЗАЧА ИСТОРЕ ОАГІОШ

Вашингтона Арлингтонски кашмашка, Джон Кеннеди каша лалла хьалъеттаб кхы сомаваргвоацаш цун воша Роберт кІад дІавижа баьццара боарз.

Массехк шу хьалхагІа, цар зІамагІа вола воша Эдвард сенатор хиннача хана, ВІашагІкхийттача Штатий политически комментаторех цхьанне белгалдаьккхад: «США исторе чухь цхьаьккха бац кхо воша сенатораш болашм хІаьта цхьан хана сенатски гІандаш дІалийна шиъ волашм бола дезал. «Из аналоги дІахо йІаьх а еш, ала шийн йолаш да. Америка исторе чухь хаданза хІама ца президент волашехьа воккхагІа вола воша топ тепла вери хІаьта цхьа шу цул тІехьагІа изза мерг юкъерча вешийна — сенаторан цу посте вала гІертачоа тІакхаьча хилари.

Гоамал къайла кхухьаш моттийта бІаргех ухийтача хиво йоаха латт официални Америка, деча низамта, къизала, бокъо йоацараш лелладара, цабезама моттийта серда а сердаш. Цу цхьан хиннa Линдон Джонсона а дуцц, сахарцахьа а ше ше Іехавелга д хургдар вай моха ца моташ бІ, из беерам тІара, дьцача наькъа тІара, хьаьметтел аьхха эзделагІа долча хІамаш тІара баьннаб аьнна цу актах соцам бар» яхаш.

ХІаьта дукха общественни мнанена хетар гІалат доацаш да: Америка — низаш дара культ эттара чІоагІагІа аьлеш айаь политически гІулакхаша тІа нах боабелгв «демократе» боарам а хинна дІаэтташ йола, халача лазарах цамогаш хинна общество». «Вешта» «дІаэтта» яха дош нийса аьнадале тамаш я. Американски президентства истори — из да политически гІулакхашта кІийлена а хувшаш лов дара истори, цун цІий лер дІаьхача бІаьшерех хьалхарча дьакъа чу йода...

...1835 шера 30 январе баьд дийрзача, доагІаш делхача дийнахьа ротондера — вашингтонски Капитоле гергача зала чура араваьлар США президент Эндрю Джексон. Цун кхоачаш массехк гІа баккха а кхелехьа шозза зІокарч тІалегийтар йуриш йолча тенчай — Джексон ве венна хиннав цхьа вІаьштІехьа воаца малар. Цхьабакъда, технико тийша болх баьб, шаккхе а тенча харцхиннай.

Иштта дІалзьяьй США президенташта дола дара исторе эттара хьалхара оагІув. Уж цІена йоа оагІош дукхаза хьеэхка йийзар тІехьагІа: нах боаберий хьежорган хиннад шоай балха гІулакхаш [illegible] вола цхи президент цаІ—хержа а ваьча, пачхьалакхеча доал дара поста тІа дІатІаьваха валанза вар, цаІ — хьалхагІа хинна президент. ХІаьта хІанз цхоно лаьцтв КІайча цІагІа дІачувала тарлуш вола кандидат.

1865 шера 14 апреле вІалла ваха безам а боацаш ваха форда театрерча шийн ложа чура спектаклага хьежаш вагІаш цхьукІоаго чу тенча теха вийнав Авраам Линкольн — доал дІадаькха а кІайн Іаьржен цІока волча ваха цхьатарра боккъонаш кхайкаяь а вола президент. Из вийнав къулбехьарча рассистана вІашагІбоеллача тийшача бахагІа, из чакхбаккха оттаяьа нар Конфедерацена чІоагІа сагІув болаш хиннa. 26 шу хаьнна актер Джон Бутт Бурусна ложа наІарах даьккхача Іургах цхь чу а йилла тенчай из тенча. Шийн «дерингер» йоасса а ль Бут сцена тІеи кулисашкеи гІоадд кІалхарвала гІийртав. Кхеросаннача дана пост кагьяь йоалашеньн ведда кІалхара вавшпав из. Цхьабакъда, тІехьадараш Вирджиния яхача тІакхийнааб цунна, цигга цхьан стар цу кхеха воаллача тэ я баь, тенча теха вийнав из. Цунца дакъа доацаш хинна кхоь кхы хьалъзааль вийнав, [illegible].

Кертах йхе я беллош ца дош шие сакьат даьккхачух тІехьагІа, 15 апреле веннав Линкольн.

Цунна моллагІа даь доь дар ца. 1861 шера эттара хьалха даь дар аьттув ца боалаш висар, хІона аьлча хІаьтта КІайча цІагІа чуваьнна хинна Авраам Линкольн всадаве йоагІа нооад Балтиморе яха ца а сопаш тІехьаьннай.

ШоллагІвар Джеймс Гарфилд хиннав. Вашингтона вокзале дерга-олаш чов кьй цунна Чарльз Гитье яхача саго, къамаьл де Массачусетс яхача штатерча Вильямстаун яхача городе ваха аьнна президент аравальчанача ханна. Боккха цІа кхо цхьарсаи букътІехка охке букъаш кхийтта хиннай цунча. «Ва даьда, ер фуд?» — аьнна цІоагІа а дьна Іовенжав Гарфильд, сайхетан чура а ваьнна. 1881 шера 19 сентябре веннав из.

Дизад укхо шу даьцнача тІехьагІа тенча йийтта вийнав Вильям Маккинли. 1901 шера 6 сентябре г. Буффало музыка Храме хьеллаш йолча панамерикански выставке уха хьаьший тІайбеш латташ хиннав из, Леон Чолгош яха саг цунна гарга гІертача хана. Моаршал хатта аьнна Маккинле кулг дІахьоцдадав цунна, хІаьта вокхо хьакха тІеш кисхи шоаш тенча тохарна жоп деннад цунна. 6,5 доллар а дезна зІына киселет чоана тьоирчадаь хоала бийт санна куьга тІахьоарчадаь лаьллача сайфеткана юкъе йоаллаьй Чолгоша.

«Дукха низ ма белаш цунна, цагий хиъ», — гІийкла аьннад президента тенча йийтача тІаберттабенначе оханийкашка. БаркІ де даьннача тІехьагІа Маккинли веннав. Электрически гІанта тІа хоавьо из вийнар.

Джон Кеннеди виьлагІа ва... Цхьабакъда, 1901-чеи 1963-чеи шерашца президенташ боабаро вІашагІхеттай дьтеув ца боаш президенташта доа дара йІаьха зІы.

1912 шера 14 октябре чоа хьй 1901 шера денз 1909 шерагІа кхачнча президентски гІанда тІа хьагІагу цха а пачхьалкхена керте латтачун поста тІа ваха дагахьа шийн кандидатура оттаяйта гІийртачен Теодор Рузвельта. Корреспондента хетаалула дуьтшеге ваха дагахьа Милуоке ланйна тІа хоаш воаллаш хиннав из, цхьа штате гІолла тІеххьоалаш цунна тІехь лийнача Нью-Йоркерча берзенга Джон Шранка. тІакхха Рузвельта оагІа тІа тенча тесай. Ши метр гаьнара йийттай цо тенча. Дагадоацача бахьанах висар из ца деш: цхо кхийттача кІал нийсденнаб сахьат чуоалладу металлически бота цо лаьрхІа къамаьл тІаладьча кьахатий бІарчча цІовн.

ХІаьтта президенталла хержача Франклин Рузвельта гор. Майами яхаза тенча тесай Джузеппе Зангара. Царех цхьаккха а Рузвельта кхийттац. Цхьабакъда, цунца машина чу ваьгІа Чикаго мэр А. Чермак вийнав. «Дика хет сона хьона ца а кхеташ, ер сайна кхийтта», — аьннад цо Рузвельтага, ше лен датташ. Из хиннад 1933 шера 15 феврале.

1950 шера 1 ноябре бе йоахкаш топаш а йолаш цу хана президента Трумана резиденци хиннача Вашингтонерча Блэр-Хаузе чуделла гІийртай ши пуэрториканец. Невесьььа вІашка аренно дов вІашкадеча хана цхьа полицейски доь дош хиннарех шийн боабаьб.

Юххера а, 1960 шера декабре, Джон Кеннеди официально шийн гІулакха тІа хІатІавахале бутт хьалхагІа, 74 шу даьнна Ричард Павлик лаьцнав керта хержача президента боабе тоха гІортарах. Динамита аха гІажат шийн машина чу а елла. Кеннеди тІаьальгІача машина из тІатоха лаархІа хиннад цо...

ХІанз бакъде гІертаи дуьн Вашингтоне: Лос-Анжелесе йийнна тенча — боэт вІашагІбедла даь доь а доацаш. туналоргІа волча къаьсттача цхьанне каргІа хиннa хІама да. Цу тІа а дІадал дешв. доалаш хьалхайкахоно доь даьэ «коммунистически убиднив тІехь» хилоио яхаш. Доацар хабараш да! Иштта кхетайта гІертацнарий американски пропагандистски машина Даллес йийвиц тоо? Цхьабакъда, сихда, цхьа торга бомних, даьча цу социчана а из дешна а тов доа «Йогъьоно цхьаи тайнара хІанц запаьнна волча хьаланика вийсееннаи хилааре а ца хатТачча моттиг: цхьа кулг доацан-тем Іоахал хьаь теро доа заьрашта денинар?

Американски хьекъарча цхоро массаза гІолла дика цІаьа а таша дІалхай политически гангстерише. Из хьалхьанай сийхаьман доа дора досоно тІакхерн хьъьрагІа хилирах, общественни гІулакхаш гоалазара гучахьа йиль дара хьаьрагІа хилеза. [illegible] онаш цаь къьзагІча тайнара боацабелгеш хьаьрагІа хиларх.

Г. [illegible]
[illegible]

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

БОКЪОНЦА ДОЛЧА ХУВЦАМИЙ ПРОГРАММА

ПАРИЖ, 18 июнь. (ТАСС). «Социализмане коммунизмане мара когаргдаш деррига производительни низаш дегІадоагІелга, дика хьалаш, бокъонца дола сий Францехь Іалашдез. — хьаххайкадир Французски коммунистически парте Генеральни секретара Вальдек Роше, селхана парижски пригороде Монтрее хиннача кагархой митинге ше къамаьл деш.

Вальдек Роше белгалдаьккхар, деголлевски режимо укх етт шера кагархоша паргІатонк дикача хьалторона бокъо яла тиса ца хилар а духхьал из бахьан долеш кагархоша Іалдан цхьяние бе доллача режима духьала массане цхьатарра къовсам лоаттобаь хилар а. «Керда конституции хьаккарча мугІарашка латт госизма, капитализмана дуьхьала, демократи социализма бахьан лоаттабеча къовсаме».

Хоадам болаш йола эргалониш елга ший программа тІа оттадеш из ала Коммунистически парти мара ма хилар белгал а даьнха, ФКП Генеральни секретара хьаххайкадир, программа чанхйоаккхилга «алхцазьа цьаь хІамах тайша хилар: деголлевски режим дІа а яьнна, йоагІаш йола моттиг коммунисташа хьалоацаргйолаш йола демократически союза хІайнха правительство оттадерах».

В. Роше аьлар, болхлой классе моастагІеша долла хІама ду къахьегамхой низаш тІашагІдахара. Коммунистически партеца духхьала пайда ба болхлой болама низаш вІашагІкьоастадела, цуе коммунистически авангара мельеляа, халкъа низаш ниькъа тІара а даьна, уж авантюрай наьмаь тІа кхоевлга а цу тайпара тІема диктатура оттае тІертача Іаьдалий тайша болх аттача боакхдага а дерзІаш боача, анархистий, троцкистий, маоистий группаш.

Ший къамаьл чакхдоаллаш Вальдек Роше белгалдаьккхар, пхагахьа саниа мелла бехьонш йола демократи социализм оттадьул, демократически союза хадиса, правительство хьаьачул тІехьагІа пхалита хьалхашка мел перспективаш хьаеллалу Франце кагархоша цхетадеш хилар. Къона хармархой Къамая собрание хургдолча хоржамашка Коммунистически парте кандидатешта тІехьа голосовани мея тІахьайхар ФКП Генеральни секретара.

ЛОС-АНДЖЕЛЕСЕ СЕНАТОР ВЕРА КЪАЙЛЕ

НЬЮ-ЙОРК. 18 июнь. ТАСС-а корр. И. Абламова хоам бу: Роберт Кеннеди вийнача хиле дека шк кІира дала доалл, цхьабакъда, из зулам дара бахьанаш дьллхагІа а санна къайла латташ ца кхетадеш да. Дош Іаьдалаша къайла тохкаш хилараех хетаргахьа мара дуьне хІама дан америкакхийн кепайоазон организацийе.

Цунца цхьана кепайоазово уйла тІаерзаю къайлаккухьаш довзийта сайа долаш долча хьалашта.

Лос-Анджелесе полиции хьалхагІа а бахкеаш ва Роберт Кеннеди лораеара де дезаю из на дьь хилавел. ХІана кепайоазово уйла тІаевзаю, из атта вІашттІехьхаьчнаш Сирхана, злые дІачуводила хьІарошка уж полиции полицейскеш латташехьа а, «Амбассадор» яхача отеля зале чувала, яхача деша, тІаьхха хаттар ду, фуд из — полице «милал я» е моллагІа кхьхар да?

Кепайоазон тІа тІатІорттадаь белгалдоах, Сирхан из дов деш ше цхьаь ца хиина хилар. Лос-Анджелесера Іаьдалаша хьаххайкадьаь «бІалг болча кІаьла кох я яхаш», бІаргвайначо яхачох. Кеннедена дов ма дикте а «Оазь ейра из» кхаш деттаж цІогІа а долеш «Амбассадорера» едда вІаьхи кхалсаг лохаш хилар. ХьалхагІа Сирханица йолеш бІаргтайнай из кхалсаг. Хила баха кхера санна вийнай зулама доакъашхоца лер.

АП агентства беча хоамагІа, Сан-Габриэль яхача гоподке (штат Калифорния) гергаш доначе тиха деьна датаденад, 1 июне, веште ваьча Кеннедене дов зале 3 де хьалхагІа. ше, шийна хетаргахьа, Сурханаген цхьана уллув хиннача воалаш воацача шийнета кхин Кеннедена йиттача калибоагІа йолча пистолета «эттара чІоагІа йола» патроний ше тІопииг ехка хилар.

Е из тиха да я, е патронаш йоккхача чана шта хиина ича сесаг а, е «кийзаьзхошна» къамаьл дов а уж ехка пролавен а хІанзаца хьа дотньем шу тІобийхабаш следователашие, из тиха чьоллаль йоллашехьа а. Цул совгІа, бу тешашта полице тІазиллах «кийдерхошта» хинна къамаьл къайла лоаттадела.

АП агентства яхача хоам бу, бІаргадайнавех цхьанне яхачох, Кеннедена дов деча дийнахьа Сан-Габрила юххевча Дуаттерча «терзий клубе» Сирхан «хьажорга тоача отташа» хиларех.

Кепайоазон тІа эгара хьалхара хоамаш аппадьинад. Кеннедена дов деле хьалкхагІа Сирхан «нуьхэш санна ахча дІакхуесаш» хиннав ахаш.

ЧІоагІа къайле йолаш хилар бахьан долаш Сирхана лейа хьакьехьара хоамаш тайп-тайпара да. Роберт Кеннеди вера бахьанаш ийсея зизаан тохкаьнга аьмпа воаш а денна. Лос-Анджелесерча Іаьдалаша специалисташ юкъе а йолаш комисси вІашагІьеллай. Цхьабакъда, Р. Кеннедена дов даьча хьалхаоча сельбташка кепайоалон тІа хаттар оттино: сенатора Кеннедена даь дов я, дуккхача америкакхиашта хеттача тайпара, президент Джон Кеннеди вер санна къайлегІоргий-хьог!?

СОРБОННЕРА ПОЛИЦИ

ПАРИЖ, 18 июнь. (ТАСС). Селхан шера полицейски операци кхачул тІехьагІа тІема хьисьперча жандармере ихьа тв баьб Сорбонне. Полице хьалькхай самарзийнахьа студенташа дІалаьца хиина университете шерттера помещени.

Из операци хьй урс тоха студент Жак Вообьеца чоь а еш Латински квартале гІетта дов бахьен волаш. Студенчески организаци хьаххайкараьс. Вообьенара дов Сорбонне хиндалаш хьина, пудухьа университет ІоцІаньа тигадан цар. Латински квартале районе юкъ а демонстраций а полице студентий довнаш е доладеннад.

Цхьабакъда, ерриге Латински квартале дІалаьцна тІадаькхача «порядка низашта» духьал ца а лоаттадуш Сорбоннера дІабаха байнар студентий.

Студенташа массанх кІирано шоай бе йоаллаьй Сорбоння университетски устава демократически реформа елга, къамаш образование ерригача системана кІоаргга эргланаш елга правительствагара дІа а дехаш. Цхьабакъда, студентий болама тІехьа еттаенний дукха йокхий йоаца, нагахьа мара ца нийслуча тайпара гІаре йола, йоашца «акхе законаш», урсаш вІашакдеттилга юкъедена болча левание элементий, анархистий, гуччахьарча хулиганий группаш.

Дуккхача доамех пайда йийар аьттехьарча прессо студентий болам беронга а юкъатІбаккхар духьа.

Мехка образование системане реформа елга пийса вІадехаш хилар хьал а лоацаш, прогрессивни общественносто студенчески организацей цхьабола кулгалхой бежие бу шоай кхетам а довзичен эхачен гІулакхашта моастагІий аьттув боахаш уж хиларах. «Бунташен кегаращен дер хІама даш порядоки общественни сатеми лоаттабена дакъа кхочашдеш да ахача Іаьдалий аьттув боахилга мара».—аьду тахан «Юманите» яхача газето.

МАЛХБУЗЕНГЕРМАНСКИ НЕОНАЦИСТИЙ СБОРИЩЕ

БОХУМ, 18 июнь. ТАСС корр. В. Виноградова хоам бу:

Селхан Бохума (ФРГ) цхьан майдан тІа Къалбаседен Рейна малхбузенгерманкеи кхаь латти — Вестфале, Нижни Саксоне, Бремена — неонацистски национал - демократически парте вийзаний сборище хилар.

Неофашистий цу сборище къамаьл даьча НДП председателя Адольф фон Таддена доаппараш дувцав ГДР-ан Советски Союзаи духьала. Реваншистски националистически тІахьехамаш, ФРГ-ерча парламента йоацача демократически оппозиция болажах гІевташ дар цо мел даь къамаьл. Доккхал а деш хуецар Таддена, демократически низашта духьала «къовсам лоаттабара гІудакха хьалха латтар» шийне парте я лаш. Неонацистий тхьамала пІаьдика а хьаххайкадир 1969 шера парламентски хоржамаш хилча боннски бундестага юкъаьнхо безам болаш НДП хилар.

Реакциони «делхабаьрий союза» председателя Катера гулбеннача неонацистешка реваншистски тІахьехамаш дар «малхбоаленгахьарча германски тероторе хІава кхаратни цетр бахьан долаш къовсам лоаттабаза».

Неонацисташа болабаьча кердача тийшача балхо дорха протест хьовхин Бохума общественноста юкъера. НДП митинг даьттача майдан тІа, баьхкар бІаьш антифашисташ. Хьахозаш хар детта цІогІаеч: «ДІабаха неонацисташ!». Демонстрантий мугІарашта юкъерв урагІьхар цІе байракхаш. Демонстрантешта тІабеттабелар неонацистски охранникех хьаьрагІа бола кІантагаш.

Неонацистски тийшача балхе духьала протест кхайкаьча дуккхача демократашта халк човаш тиннай. Цхьаннегахьа я ца йоаллаш йисар полици уж къаза хиина деча хана.

ІАРБИЙ ПАТРИОТИЙ ГІУЛАКХАШ

КАИР, 18 июнь. (ТАСС). Іарбий патриотешта денал дола операци чаккхйоах израильски оккупантешта духьала.

12 июне, йоах укхаза вІашхайкаьча «Эль-Асифа» яхача палестински организаци командовани коммюнике тІа, партизанашта Элатагара хьалбаседехьа еллача мина тІа кхийтта никхай тІема автомашине, цу тІара израильски шиъ салтех цхьа эсари ве а вуьш. ШоллагІа миккхо хІаллавьй бронетранспортер, хІаьта цу тІара а ниттта массеха израильски салтех, эсара ва вийнав човвинна ма.

15 июне, йоаз дІахо коммюнике тІа, ЭрихагІара малхбоаленгахьа израильски бІуннашта йоккхий товаши минометаш йиттай Іарбий партизанаша. Из операци чакхйоаккхаш моастагІчун массех тІема автомашина хІалахьаьб. Вийна а човвинна а 15 израильски салте ва.

Вошал долча мехкашкара хоамаш

МУЗЫКАИ ИЛЛЕЙИ ЦІЕЙШ

СОФИЯ. (АПН — София — пресс). Болгаре культурни вахара юкъе доарІаме моттиг дІалоаш музыкальни фестивалаша. Дунайна йистерча городе Русе хІара шера ю«Марта зенош» яха симфонически искусства фестиваль. Июне городе Пловдиве хул камерни музыка дуьен халкъашта юкъера фестивалаш. ЧІоагІа цІи хезай «Варненски ахка» яхача фестиваль. Курортни городо музыкантий илленчийн мукъагІа дІадеша 2.500 сага лаьраІа доккха вІаргІата Ахкан театр.

«Маьлха шуьга цІейш» яхача фестивалепа цІи теля я портови город Бургас. Фестивала программана юкъедоза «Сийлахь-боккхий симфонисташ» яха укх шерара декъал П. И. Чайковски творчествана чеэтаьль хурга. Эрсий сийлахь - боккхача композитора произведенеш екаргья К. Кондрашина кулгалла Московски филармоние оркестро. Бургаса, Варна, Пловдива симфонически коллективаше лекхаш.

Хуьейолча музыкальни фестивалашка ниттта дакъа доаппаргІа Киевски филармоне оркестро, Московски камерни оркестро. йоккхагІа йолча болгарски музыкальни ансамблоша. Доккхача театра иллиоазараша, Болгаре а кхыча мехкий а солисташа.

ЦХЬАН ДИЙНАХЬА БАЬ НИКЪ

Іаьржача форде йистерча румыниски курорте Мамая дерба дейта а сапаІа а ух тайп-тайпарча мехкашкара нах. ХІаьта царех Одесса йоаза безам бараста лаьрхІа билла ба «ИЛ-18» яха комфортабельни самолет лела керда туристски никъ. Цу чаьнагІа вахачун деррига а цхьа ди мара довц. Румынски курорте Іуйрийна хІема даь цхьа сольат дьхча советски городе улицашка гІолла сахьердаш лелаш кул салоІаш бараш.

Эггара хьалхарче рейсагІа Одессе баьхкар англичанаш, немцаш, шведаш, голландцаш, аргентинцаш. Уж хьинкар городага. цун исторически памятникашкеи музеешкеи, хьаметтал цІи хезача одесски опера балетан театре хила а хийра цар. Цу самолето бийсанна Одессера Констанце юхахоьчабир уж. Шоай отеле дьхкар туристашо бийсе.

Иосиф ПИКАРЕВИЧ, АПН корреспондент.

МАЛХБУЗЕХЬАРЧА ЛАЬТТАЙ КІИРА

ВАРШАВА. (АПН-Интерпресс). Халкъа Польше хІара шера белгалдоах малхбузехьарча лаьттай КІира. Укх шера Вроцлаверча Нижни Силезе столицерча дезача деношца хьалийллар из.

Ше къамаьл деш дрий дегІарах дийцар Вроцлавски воеводски Халкъа совета председателя Бронислав Остапчука. Цо белгалдаьккхар, дІадахача тхьаь шера малхбузехьарчен къайбаседедьарчен лаьттай производствени фондаш кооза совгІа дуькагІа хиина хилар. Цу юкъа 307 мард. злотых дІахийний пачхахьалкхено боктема юкъарасрзаль сектор дегІайохлаьра. Из кул республика ериргача капиталовложений дакъагІча даькъал тІех.

ТІом хьалегь цу лаьттай территоре тІа лакхера дешара заведеш 10 яр. ХІанз 21 вузе дешаш ва 60 эзар совгІа студент. Варшавегарен Краковгарен дІаяккхача Польше кхоалагІа эггара йоккхагІа йола университетски центр хиннай Вроцлавах.

ХІанз цу лаьтташа вах 3,4 млн. полях. Царех хІара воллагІа вар тІом сецачул тІехьагІа ваьв укхаза.

МЕТРОПОЛИТЕН — КАГИРХОЙ ГІИШЛО

БУДАПЕШТ. (АПН корр.). ТІатІа кІеанглу венгерски столице баьча ваха будапештски метрополитена дьаллара арегІа болх бе йолалль еза ди хьатІаккхоачаргдола ха. Опытни участке гІолла хІанзле а дел Советски Союзера укхаза яьна поездаш. Эскалатораш вІашагІйоаха йолаьй «Площадь Бапоши» яхача станце.

Комсомола городской комитетов метроуправленен яьча решенегІа кагирхой гІишло я яьна дІактийкабаьб лаьтта кІал гІолла бода никъ. Комсомола путевкашца поездаш лелаеоний, эскалатораш тІа болх беча операторий, диспетчерий курсашка дешаш уьйт кагий нахи мехкарийи.

ЛОАЦЦА ХОАМ

ПРАГА, 18 июнь. (ТАСС). Тахан Чехословаке яхьаьча Варшавски договора юкъе дакъе лоаццача пачхьалкхений ВІашагІтехача гераашарча низий главнокомандующи Советски Союза Маршал И. И. Якубовский.

ЧТК агентства беча хоамагІа, Маршала И. И. Якубовски кулгалдергда Варшавски договора мехкий ВІашагІтехача гераашарча низий штаба кхана лаьрхІача тайпара цхьана ела командно-штабной учениешта.

Безаме тІаийцар грозненцаша

ТЕАТР

Грозне йоллений Шеча Байранна селен лелаеча Іаьржача форда йиста Севастопольски театра гастролаш.

Хьалний репертуаре зрителий тервам тІаьзаш я «Чрезвычайный посол» яха пьеса(авторами И. и А. а Тур). Революционерка, Ленина соратница Коллонтая бокъалара биографи я цун тема. Авторашта терпахлаьд, боккъала лелча исторически документел совгІа, турпала лекха хьабьаал, денал, хоаьт хестен легендаш.

Актриса Н. Каминскаяс дика аттув а боалаш кхоачаш обрала кертера декхар — хьалха гІулакха хийчен цун боккьала а башхача кхоаненах тешаш хилар хьагойтар. Вайна гу из къалбаседехьарча доалахой цхьан мехка Советски Союза чрезвычайни посла поста тІа йолаш пошоакхаш зенали дипломатически гозали йолаш хилар.

Спектакль тІа бегьхара кхуе хьахьекхай бекъо а йоаллш Іаьдал ший нара лаьца йола межлун йоагІа лошарш (лукха хІама ца лишаш эгІаваьча паччахьага гІолла) биса а аьнха а йола бурлуаш (из паччаьа Россерча пайдаш тІаухача концессеша ашийга капиталеш доврах Советски Союз гоама йолча банкирагІа Хельмера гІолла).

Бохиха тешаш болча гІулакхерча сагагІа — посольства секретаргеи къаьнача чкъьолй доахачуятен хьежаш вайна гу къахьегама халкъа ниькалаш, хІаьта цао хьаллоашта машара гІулахх юххера а кот а деал, шоай правительство Советски Союза дохгІала оазага лаьувеІа а йоаккхаш.

Актера И. Седнова геттара дика вІашІехьальннад низ белашагІа волча финансови тІулса Хельмера образ хьахьокха. Из чІоагІа лоархІаме да низ болча моастагІчун образо актриса Кошинскаяна — Елена Кольцована — лунцарча къонсане ший еронга изобретательность а хоттэлара долаш а дІахьокха новкъостал деш хиларах. Низ болча шин моастагІчун дуэлага санна хьежау цао еонтагІа диалогашка.

Цхьабакъда, лаччаьа образ кІеант - дукха аристократичнегІа а илькарагІа а хила йийи яр аьна хетаду. Из пийса ххаа кегаш а дар. хІана аьтча шийна гарта вахча, Советски Союз чІоагІа гоама йолаш болча Хельмерен Боргашел къамаьл деш хра дешаш лехийта бакъо а ца совалий кунна автораша.

Дика ца йоалаш хьалькхай секретарен (актриса М. Спендиарова) советникен (артист В. Красильников) образаш.

Елена Кольцовайна революционни демоншка хиина хІамаш лагахха сценаш яхалаІа я спектакле. Лирически сценаш дукха безаме да Андреен роль лекхаю актер М. Кондрашов а балха безаме ца хилар бахьан долаш.

Хетаргахьа кхоачаш болаш уйла а ль режиссерски вІашгІехьяккхаш я Ленина образашта ва ваеонни йола зеикдалаш. Сердалон новкъосташа, технически кхьча тайнара вІашгІехьйоалл ала мигар уж. Ленина роль лелаеча УССР заслуженни артиста А. Макарова сихалле, зрителашта гуттча лешувен реализация телефон тІа ала а цул тІехьагІа саагІув а боалаш, кулисашта тІохьаша вуыла позиргвоалаш.

КІеант - дукха чалхашера гІулахх дика тоши йоацача Кольцовай костюмаша, сов еперсточни хиинача гсофний туалеташа. Кхоачаш бадла бІаьс тІаоттаж ва декорацеш. Цхьаьш на йоагІача уттам цхьаьйола хІамаш. Массанз, доагІаш хай советски посола кабинетера Ленина портрет къайладоакхаш нийсаь цІеча зилай хІоаш хилар, в. кх. дІ.

Белгалаьшка лоарх сона театра сецане шийсьерий йокха культура. Цар хІазла а ийка а сийлайоах авторий йокхьаан, къастта а бІаргаш, хІаьта цар дагадоар диалогашка а воузашка а хоадалийта шинкъестаз а ду.

Хьалний репертуаре кхы а дукха сихьедлане спектаклаш я, хІаьта грозненски зрителашта бо за бахаІа мал а берба нах.

Г. ШЕЛРОДАРОВА, читорова.

Сурта тІа: спектакле сцена. УССР-а заслуженни артиста А. Макарова лохаш В. И. Ленина роль. Кольцовай роль лоацаш я Н. Каминская. Чунакова роль — Г. Николаев.

Н. Кабакова сурт.

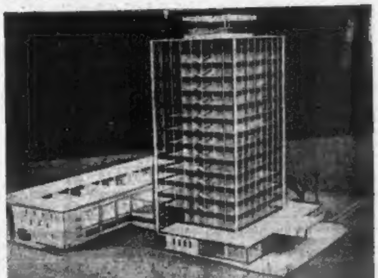

Областной центра юкъе йолла бозча лакъа — Ленинй урам — В. И. Ленин вьча дийнахьа дезе 100 шу дьаьла ди тІаьккхачалехьа областара реконструкци е лаьна решени тІайдай Пермски горсовета сессе. Укхаза хьалъоттаргьа Советий Цех, Іилма-тохкама институтий здани, паркаш, сквераш еттьа.

Сурта тІа: В. И. Ленина цІерагІча проспекте хьалъоттгІолча «Оргтехстрой» института здане макет

В. Загуляева сурт. ТАСС фотохроника.

СПОРТ

«ТІОАРСКА БУРГАЦА» ПРИЗ

Шоаттазчйнахьа кІирандийндьа хилар «ТІоарска бургаца» клубни приз яккхара яхьаш. Кремни-заводе стадионе финале вІашагІкхьйтар «Вымпел» «Буревестника» яха командаш. Счет хьа ца салаш лоавара ха чакхъаьлар. Цул тІехьагІа кхы а ха елар. ХІаьта а счет хьаелла цхьанне а аттув баланзар. 11-ча метроши хьожайир шина а командана судьено. Цига а счет 3:3 хилар. Цул тІехьагІа кхаж тассар. Цига аттув баьлар «Буревестника» спортсмений. Приз царча кхаьчар.

О. НИКОЛАЕВ.

СПОРТИВНИ ЦІЕЙ

Укх деношка «Старогрознефта» стадионе спортивни цІей хилар. Укхаза волейболах, баскетболах, футболах лоашахоа яхьаш дІайхьар. Къаьстта самьерданге цо республике клубни хьалхара моттиг яккхара футболисташта юкъе хиина матч. «Старогрознефть» НПУ-я педагогически институтен командаш вІашагІкхийтар финале.

Дика хьоахамаш гойтар укхаза «Старогрознефть» футболисташа. Бокхкха гІвархен хІамагІварен юкъера яхьаш кхьяника а ца чалеп чакхъьяр. Юххера а футбольни майда тІа баьлар кхуэш боегІарш. Атта эшабир цар шоаша лейан студенташ. Счет 11:1. Республика клубне моттиг царга кхаьчар.

ТЮМЕНСКИ ОБЛАСТЬ. Кондински лесопромышленни комбинат — СибарегІа хьалха латтача предприятеех цаІ. Укх шера цун коллективо [illegible] а нь дІайохьйтаргьа ши миллион кубометр гарта кьу. Хьу тедарвша тІеккхоачашьчьй иха бетта план.

СУРТА ТІА: тайгерча Конда тІа гІолла хьу дІайохьйтам латт. Наименне йоккхача лоашача хана къмабеседехьарча хин тІа гІолла миллион кубометр совгІа хьу дІахьйта еаш а хьупромышленни комбинат.

М. Саломахова сурт. ТАСС фотохроника.

ХАОТТАМ

Тахан республике гІалаш Грозне кхаьла хурга, цхьацайолча хаьнашка догІа деллаьргла, малхбузехьара гІаьхаь мух хьекхарба, республике гІоаль 18—23 градуси Грозне 20—22 градуси йІовхал хурга.

21-ча 22-ча июне цхь-цхьа довакача хенашка догІа деллаьргда, 23 июне цхьацанахьа диксумерхьа, бийсанка 11—16 градуси, хІаьта деношка 21 июне 20—25 градуси, 22 июне 23—28 градуси йІовхал хургья.

Метеостанция.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛАДУВГІА, ХЬАЖА

РАДИО

20 июнь.

6.00 — Нохч-ГІалгІайчи доаттаниерча [illegible] 6.45 — Ахароль. 6.30 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Передачий программа. 7.25 — Москва. 8.15 — «Сердалo» газета обзор. 8.20 — Азербайджански [illegible]. 8.45 — «Дог-вІьа гІеттаду КПСС Центральни комитета апрельски пленума решенешка оьз передача (вочий меттала). 9.00 — Москва. 10.00 — Передачий программа. 16.05 — [illegible] (нохчий меттала). 16.30 — Ахароль. 16.45 — Керда [illegible] (гІалгІай меттала). 17.00 — [illegible] 17.30 — [illegible] 17.45 — [illegible] (гІалгІай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

17.55 — Передачий программа. 18.00 — [illegible] (ЦТ). 19.00 — Тележурнал [illegible] 19.25 — [illegible] 20.25 — Передачий программа. 20.30 — [illegible] (ЦТ). 21.15 — [illegible] 21.30 — [illegible] телевизиони фильм.

РАДИО

21 июнь.

6.30 — Нохч-ГІалгІайчи доаттаниерча (эрсий меттала). 6.45 — Ахароль. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — Передачий программа. 7.25 — Москва. 8.15 — «Ленин некъ» газета обзор. 8.25 — [illegible] 8.45 — [illegible] (гІалгІай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачий программа. 16.05 — Республикански [illegible] концерт. 16.45 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 17.00 — [illegible] (нохчий меттала). 17.30 — [illegible] (нохчий меттала). 17.45 — [illegible] (гІалгІай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Телевизиони новостей [illegible] (нохчий меттала). 18.35 — [illegible] (нохчий меттала долаш). 18.45 — [illegible] Краснознаменного Черноморского флота драматически театра артисташ. 19.30 — «Дьякон салтий» яха художественни-документальни фильм [illegible] 21.10 — Передачий программа. 21.15 — Музыкальни спектакль (ЦТ). 22.20 — «Сочи — сентябрь» яха телевизиони фильм.

БЕЗАШ КАРАЛАЬЦА БОЛХ

ГІуйрийна бархІ сахьат хаьназ ха я. Город Назраньерча поликлиника регистратура кеза юхе дукха ухахой гулбеннабор тайп-тайпарча лазарашта хьежача лорашка шоашта зарба лайта.

Ха сихагІа вІаьхийта гІертам лорех, цар деча зарбах лаьца дукха дувцар уназхоша. Гоазем дика лор - терапевт я яхаш къаьстта дукха хьехайора гулбенараша Могушкова Іаббаса Мота.

Регистратура кора юхе лаьттачарех 45—50 саго номерокаш ийцар цу дийнахь а Могушковайа тІаІхаба. БархІ сахьат дала массехк минут хьалха кІай халат тІа а дийза терапевта кабинет волчахьа дІайолаелар юкъерча дегІара, гергга хоза цхь йола, сабаре гІалгІай къона йоІ. Ер хила елх-кх Могушкова Мота аьнна са дага лесалла хайча санна цун кабинета юхе бегІача ухахоша аьлар: «масселза санна, ьалха йоагІий балха вай лор». Царга еланна моарига а хаьтта, ший кабинете дІачуйхар Мота ший балх дІаболлабе. Цхьабакъда, цу кабинете дІачувах сагІ дукха гаьвра: нов. Могушковай оазал я ухахочоа дола лазар бокъонца мацагІа за а хайна, де лезача зарбах деане евоча режимах ухахо тІа я хьетачаь мара из ара ца воалийташ.

Тха поликлинике Могушкова Мотас болх бу кхо шу гаргга ха хара да, — аьлар поликлиника вертерча лора Чемураева. Хьамзата. Цхьабакъда лиха, гоаза лор хиларах цу юкъа районерча дуккхача къахьегамхошта дІасйзай цун цІа. Гоаза хиларах совгІа лора эшарш дукха за: «унахошта безаме, ший балх дукхабезаш, фунаагІа хаь а унахочоа зарба де хьожаш хила веза из», — яхаш дувц нов. Чемураева. Уж ерриге оамалаш йолчахи бокъонца йола лора а Мота, хьайна лоацца характеристика елар цо къонача лора.

Школе деш агІача хана вела дагадоаллаш дар Мотина медицински институте дена гІолла. Сагал хІзагІа фул. цукиа зарба дараж сийзолашагІа фул? Цудухьа безабелар сона ер болх, безам карахьа болх-бе аттай ма лий, — йоах Могушковас.

Шийх лаьна дукха хуша тІера яц Мота. Цхьабакъда ерригга ший уйла, гоаьал, тервам тІабахийта ду цо ухахочоа зарба. Дика лоархІам из ший балхах, дукха ба районе цу кхаь шера халача лазарех цо берзаьба. хІанз могашмаьрша бола мах. НагахьагІа сагI анагаши Мота агІача кабинетера цунна баркал ца оалаш. хІаьта ший балха тІа лахан тахканан декъех укх кхаь шера поликлиника [illegible] алхада баркал ьалад цунна къахьегама книжка тІа дІа а ладеш.

1959-ча шера город Орджоникидзерча медицински институте дешна хилар Могушкова Мота.

Сиха дІадахар дешара шераш. Дикен тІех дешна чакхъьаьккхар Іаббаса Мотас институт. Шийна хилар ца ухалангехьа унахо лор волча тІа ца аарах дукха халоагаш кийсху тхина зарба деча.—йоах нов. Могушковас. Массала дукха ха йоацаш лакха температура а йолаш, лазара вІалийса цхьа кхалсаг гра нов. Могушкована тІа. Шинь кІира совгІа ха яьккхаар цо цунца йолаш цІагІа. Лазар къаьсаиналар. НиькъагІа доаллача дІахигача бера дІахалар кхерал болаш зар бриошкой тиф. хІаьта шийна геттара кхераме дар. Сиха [illegible] оттайиц лора. Іойнашка бІолашне хьожайир.

Шийна болх бечa яха а дукха еа цон. Могушкова. ЧІоагІа новкъостал ду цо вийцарча медицински сестрана Озиева Хадчата. Общественни балха тІа а хьинаре дакъа лоац Мотас. Нитта болх беча къонача специалиста. лоратерапевта къахьегамхоша дог тІара доагІаш оаза лов за баркал.

Б. МОСТОЕВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина урам, 11 (3-ча этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-00; редактора зам — 3-00-11; бахьхалча секретара — 3-34-30; партийни вахаран, культуран, промышленностен отделаш — 2-42-30; ерри балхха оасьлейи отделаш — 2-40-30.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-00; зам. редактора — 3-00-11; ответственного секретаря — 3-34-30; отделов партийной жизни, культуры и промышленности — 2-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 2-42-30.

«Грозненский рабочий» издательства типография. Революции проспект 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05120. Заказ № 2540.